UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2015 Veronika Jungová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Veronika Jungová

Alternativy podpory v oblasti bydlení u osob seniorského věku na Šumpersku

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Zdeňka Kozáková, Ph.D.

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: " Alternativy podpory v oblasti bydlení u osob seniorského věku na Šumpersku" vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne. ….…….. Podpis ……

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Mgr. Zdeňce Kozákové Ph. D., za odborné vedení práce, konzultace, cenné rady a oporu, kterou mi poskytovala.

Obsah

Úvod

TEORETICKÁ ČÁST 10

1 Stárnutí, stáří a osoby seniorského věku 11

1.1 Stárnutí 11

1.2 Stáří 13

1.2.1 Kalendářní stáří 14

1.2.2 Biologické stáří 16

1.2.3 Sociální stáří 17

1.2.4 Psychické stáří 18

1.3 Osoby seniorského věku 18

2 Sociální služby na Šumpersku 20

2.1 Sociální služby v kontextu stáří 20

2.1.2 Sociální poradenství 20

2.1.3 Služby sociální péče pro seniory 21

2.1.4 Služby sociální prevence pro seniory 24

2.2 Seniorské apartmány 24

2.3 Pobytové služby pro seniory na Šumpersku 26

PRAKTICKÁ ČÁST 30

3 Metodologické východiska 31

3.1 Stanovení cílů 31

3.2 Průzkumná metoda 31

3.3 Cílová skupina 32

3.4 Provedení dotazníkového šetření 32

4 Vlastní průzkumné šetření 34

4.1 Faktografické údaje 34

4.2 Zkušenosti respondentů se zařízeními v rámci České republiky 42

4.3 Zkušenosti respondentů se zařízeními na Šumpersku 45

4.4 Znalost služby seniorské apartmány 51
4.5 Závěr šetření 55
Závěr 57
Seznam použitých zkratek 59
Seznam použité literatury 60
Seznam příloh 65

Dobrý den, stáří
Dobrý den, sestro stáří!
Ach, viděla jsem Tě přicházet zdaleka
a nepodala jsem Ti ruku.
Dlouho jsem Tě nevlídně pozorovala.
Zdála ses mi škaredá, nešťastná, jako kdybys stále nosila smutek
a jako bys táhla za sebou pytel bídy,
hořkých dnů, samoty, zchátralosti.
Ne, nechtěla jsem, aby ses ke mně přiblížila!
Ty však stojíš těsně vedle mne, dotýkáš se mne.
Musím si asi zvyknout na Tvou společnost, protože mne už nikdy neopustíš.
Sbohem mládí! A navždycky!
Budeš zabírat stále více místa v mém životě,
a proto s proměnou svého srdce
volám teď na Tebe ve vší upřímnosti: „Sestro moje“,
teď, když tě vidím zblízka,
objevuji Tvůj půvab,
máš zkušenosti a všechno, jak má být,
dáváš věcem opravdový význam a milost,
osvobozuješ od strojenosti, zbytečnosti, pýchy
a vnášíš mě do pravdy.
Mé tělo chátrá, má duše je však lehčí, aby se mohla lépe vznést.
Sestro stáří, přijímám Tě a mám Tě ráda,
protože jsem díky Tobě volnější a pomalu se přibližuji k Bohu.
Paní G., 85 let
(Malíková, 2011, s. 13)

Úvod

Stáří je věc, které se nikdy nikdo nevyhneme. Většina lidí se ho bojí a přesto je nedílnou součástí našeho života. Stárneme celý život. Jenže jaká je poslední část - ontogeneze… Co s námi bude a kam půjdeme… Právě nad tímto tématem jsem začala přemýšlet ve chvíli, kdy jsem vstoupila do domova s pečovatelskou službou a poté do domova pro seniory. Všechno je tak vzdálené, když jste mladí. Možná nahlédnout do světa stáří a být k němu o krok blíž. Na praxích při práci se seniory v pobytových zařízeních jsem si uvědomila svou fascinaci a zájem zjistit, jaký pohled na to mají ostatní. Přestože jsem mladá, chtěla jsem mít přehled o službách, které na Šumpersku existují, a které by mohly nejen mě usnadnit stáří. Uvědomila jsem si, že téměř o žádném zařízení v Šumperském regionu jsem nikdy neslyšela a to mě dovedlo k další otázce, informovanosti o stáří. Když jsem se ptala lidí okolo sebe, valná většina se tímto tématem nezabývala a v podstatě o žádných alternativách pobytu pro seniory neslyšela. Tak jsem se rozhodla tyto služby zmapovat. V rámci zjišťování informací jsem se dozvěděla o nové službě v podobě seniorských apartmánů, která mě velmi zaujala. Nebyla jsem si tak úplně jistá, zda může být tento projekt reálný. Tak jsem si o něm zjistila více informací a poté jsem ho chtěla dostat do povědomí ostatních lidí, jako další novou možnost. Proto je tématem mé bakalářské práce zmapování, informovanost a alternativní podpora v oblasti bydlení u osob seniorského věku na Šumpersku.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zmapovat nabízené služby v oblasti bydlení pro seniory na Šumpersku. Jako další dílčí cíle jsem si zvolila zjistit míru informovanosti Šumperské veřejnosti o pobytových zařízeních pro seniory. Druhým dílčím cílem je zmapovat v jakém věku cílová skupina šetření přemýšlí o své budoucnosti v rámci pobytových zařízeních v seniorském věku. Zda se již lidé ve čtyřiceti zabývají touto otázkou. Třetím dílčím cílem je zjistit povědomí obyvatelů na Šumpersku o nové pobytové službě, o seniorských apartmánech.

Bakalářská práce je složena ze dvou částí: z teoretické a z praktické. Teoretická část je členěna do dvou kapitol. První se zabývá terminologií a osvětlením pojmů stáří, stárnutí a osob seniorského věku. Dále je stáří rozdělené na kalendářní, biologické, psychologické a sociální. Druhá kapitola pojednává o sociálních službách v kontextu stáří, dle zákona č. 108/2006 Sb., O sociálních službách. Tato kapitola je zaměřená především na pobytové zařízení pro seniory, které jsou zde také charakterizované. Poté se zabývá pouze těmi zařízeními, které můžete najít v rámci Šumperského regionu. Teoretická část se skládá ze

dvou částí. V první části se píše o stanoveném cíli, průzkumné metodě, cílové skupině a provedením dotazníkového šetření. Část druhou tvoří vlastní průzkumné šetření, které je rozděleno na tři menší části podle zpracovaného dotazníku (viz. příloha 2).

TEORETICKÁ ČÁST

1 Stárnutí, stáří a osoby seniorského věku

V této kapitole se budeme zabývat objasněním terminologie, která se vztahuje k problematice stárnutí. Dnešní literatura nabízí nespočet definic, jen Austad (1997) jich dokládá kolem tří set. Uvádí, že stále neexistuje konsensus v medicíně ani ve společenských vědách, jak stárnutí a stáří definovat. (Kozáková, Müller, 2006, s. 8)

I když by se mohlo zdát, že stáří a stárnutí je pouze záležitost seniorů, není tomu vždy tak. Můžeme konstatovat, že jde o proces, který vzniká narozením a končí smrtí. Je neodmyslitelnou součástí lidského života.

V počátku je třeba vymezit tyto dva pojmy, protože je nesmíme chápat jako totožné. Stárnutí nás provází celý život a je nezvratné. Jedná se o určitou nutnost, se kterou se musí jedinec vypořádat a zároveň si na ni zvyknout. Termín stáří označuje jednu vývojovou etapu lidského života, v níž vyústí celá ontogeneze člověka.

Jak se můžeme dočíst v knize Kvalita života seniorov v DD a DSS pre dospelých od Ireny Kamanové (2007, s. 7) „Starnutie je procesom, staroba obdobím (stavom), výsledkem tohoto procesu."

1.1 Stárnutí

Každý člověk stárne od narození a především „jinak". Stárneme celý život, někdy pomaleji a jindy zase rychleji. Jistotou je, že si ním všichni projdeme.

Narodí se dítě a přes pubertální období, kde dojde k pohlavnímu dozrávání, přejde do adolescenčního věku postupujíce neúprosně směrem k smrti. Tento proces se od pradávna opakuje stále dokola a dokola a nepočítejme s tím, že bychom se mu někdo vyhnuli.

Jak jsme již zmiňovali v úvodu, definic je nespočet. Zde si uvedeme pár z nich, kde se můžeme dozvědět, jak na stárnutí nahlíží různí autoři. Seřazení je vystavené dle roku od nejstarších k těm nejmladším, nejnovějším.

Nejstarší definicí stárnutí v této práci definoval Wievegh (1972, s. 13) „Stárnutí jako souhrn pochodů, především biofyziologických, probíhajících v čase. Jde o biologickou zákonitost, jejíž podstatou jsou postupné biofyziologické změny v organismu. Nevratnost těchto změn způsobuje zánik organismu, smrt. Stárnutí rozlišuje na biologické, psychologické a sociální. Výsledným stavem stárnutí je vlastní stáří."

V předešlém odstavci se dozvídáme o dělení stárnutí na biologické, psychologické a sociální. Zde Pacovský (1990, s. 30) chápe stárnutí, jako cestu do stáří a dělí ho na fyziologické a patologické. „Fyziologické stárnutí popisuje jako normální součást života a zákonitou epochu ontogeneze. Jako příklad patologického stárnutí uvádí stárnutí předčasné a takové, kdy je kalendářní věk nižší než věk funkční."

Ve velkém sociologickém slovníku (1996, s. 1216) je stárnutí chápáno jako: „Postupující opotřebování a negativní změny projevující se ubýváním energie, únavou, stagnací, funkčními výpadky až degenerací. Primárně jde o bio. proces v živých organismech, jehož základem je pokračující odumírání tělesných buněk, eventuelně jejich nahrazování buňkami horší kvality."

Weber a kol (2000, s. 13) stárnutí spojují s genetickou informací, která je předávána od našich nejbližších. „Stárnutí a stáří je na konci přirozeného vývojového procesu každého individua. Stárnutí hodnotí jako proces, kdy nastupují v jednotlivých orgánech na všech úrovních specifické degenerativní, morfologické a funkční změny. K nástupu těchto změn dochází v různou dobu a pokračuje různou rychlostí. Tento proces hodnotí jako disociovaný, dezintegrovaný a asynchronní. Rychlost stárnutí je geneticky zakódována. Jde o multifaktoriální typ dědičnosti."

V psychologickém slovníku Hartl (2000, s. 561) definuje stárnutí jako: „involuce, proces, který se projevuje změnami v průběhu času"

U Mühlpachra (2004, s. 22) můžeme najít spojení s Weberem, kdy oba na stárnutí nahlíží jako na proces individuální. Mühlparch navíc definici stárnutí rozšířil o životní styl, situace, které jsme v životě prožili, a to vše dle něj stárnutí ovlivňuje. „Proces individuální, který probíhá se značnou interindividuální variabilitou (každý člověk stárne do určité míry svým tempem) danou nejen různou genetickou výbavou, ale také různými životními podmínkami, interakcemi s prostředím, odlišným zdravotním stavem i životním stylem."

Topinková (2005, s. 8) pokračuje v definování stárnutí ve stylu předešlých kolegů a stejně jako oni, na něj nahlíží jako na individuálně probíhající stav. „Stárnutí je nezvratný, univerzální, i když druhově specifický biologický proces, který však stále jen obtížně definujeme. Postihuje s různou rychlostí prakticky všechny orgány, které ztrácejí svou funkční rezervu."

Langmeier a Krejčířová (2006, s. 184) popisují stárnutí jako: „Souhrn změn ve struktuře a funkcích organismu, které podmiňují jeho zvýšenou zranitelnost, pokles schopností a výkonnosti jedince, které kulminují v terminálním stadiu a ve smrti."

Poprvé u Renotiérové (2006, s. 14) si můžeme povšimnout, že se již nezabýváme v procesu stárnutí pouze stránkou biologickou, ale také tou psychickou. Uvádí, že: „Stárnutí

je považováno za proces, který je doprovázený postupnou ztrátou fyzických a psychických schopností organismu. Je doprovázen zároveň nárůstem rizika akutního nebo chronického onemocnění, zdravotního postižení a smrti.“

„Stáří znamená postupné ubývání sil, přibývání a kumulaci poruch a nemocí, zejména chronických, a výsledné celkové oslabení organismu člověka“. (Sýkorová, 2007, s. 93).

Dienstbier (2009, s. 15) pokračuje v definici stárnutí s přihlížením na psychickou stránku člověka. „Stárnutí je přirozený proces, při kterém jsou postupně ohroženy orgány a funkce těla i psychika jednotlivce. Mluví se s oblibou o biologických hodinách, které nám naprogramovaly věk, kterého dožijeme. Biologické hodiny můžeme do určité míry ovlivnit způsobem života, omezením rizik, o kterých je prokázáno, že působí negativně na délku přežití jednotlivce.“

Poslední a nejnovější definicí, která je pro práci zvolená je od Čevela, Kalvacha Čeledové (2012, s. 20), která je spojením definicí Webera a Mühlpachra. „Stárnutí je souhrn zánikových (involučních, regresivních, negativních) změn morfologických a funkčních nastupujících postupně, se značnou interindividuální variabilitou, a heterochronně (v různých orgánech a systémech téhož organizmu v různém věku) po dosažení sexuální dospělosti (rané involuce probíhající časněji – např. involuce tymu, brzlíku – se za součástí stárnutí nepovažují) a adaptačních reakcí na ně. Jde o proces disociovaný, dezintegrovaný a asynchronní, který je zčásti geneticky kódován (např. odolnost bílkovin a jiných struktur, nástup menopauzy, andropauzy, somatopauzy), zčásti rozvíjen náhodný jevy, chybami, poruchami.“

1.2 Stáří

Na staří se pohlíží různě. Většina autorů se shoduje na tom, že jde o poslední vývojovou etapou. Dále se v názorech na stáří spíše rozchází.

První zvolenou definici, můžeme najít ve velkém sociologickém slovníku (1996, s. 1218), kde je pojem stáří popsán jako: „Závěrečná etapa života, u člověka často vymezovaná jako doba od skončení ekonomické aktivity do smrti, nazývaná též třetím věkem.“

Pichaud a Thareau (1996, s. 24) se zabývají otázkou stáří a uvádí, že: „Kdybychom na stáří pohlíželi jako na změnu, nebyli bychom překvapeni, že dochází také k určitým ztrátám a zhoršením. A brali bychom také v úvahu, že stárnutí má i druhou stránku, totiž že se dál vyvíjíme a že člověk získává něco nového.“

Někteří autoři jako například Bromley (in Stuart-Hamilton, 1999, s. 22) nazývá stáří postvývojovou fází, v níž „již byly realizovány všechny latentní schopnosti vývoje a zůstávají pouze nově působící možnosti poškození."

„Stáří je obecným označením pozdních fází ontogeneze, přirozeného průběhu života. Je důsledkem a projevem geneticky podmíněných involučních procesů modifikovaných dalšími faktory (především chorobami, životním způsobem a životními podmínkami) a je spojeno s řadou významných změn sociálních (osamostatnění dětí, penzionování a jiné změny sociálních rolí). Všechny změny příčinné i následné se vzájemně prolínají, mnohé jsou protichůdné, a jednotné vymezení a periodizace stáří se tak stávají velmi obtížnými.", uvádí Mühlpachr (2004, s. 18)

Stejně jako stárnutí i stáří najdeme ve slovnících a to nejen v tom sociologickém. Hartl (2004, s. 562) prezentuje stáří jako „Konečnou etapu geneticky vyměřeného trvání života."

Stáří neboli stařecký věk, vymezila i Světová zdravotnická organizace jako: „Stařecký věk neboli senescence obdobím života, kdy se poškození fyzických či psychických sil stává manifestní při srovnání s předešlými životními obdobími." (Haškovcová, 2010, s. 20).

Definováním pojmu stáří se zabýval i kolektiv autorů Čevela, Kalvach, Čeledová (2012, s. 19), kteří uvádí že: „Stáří je obecné označení pozdních fází ontogeneze. Jde o poslední vývojovou etapu, která uzavírá, završuje lidský život. Souhrnně jde o projev a důsledek involučních změn funkčních i morfologických, probíhajících druhově specifickou rychlostí s výraznou interindividuální variabilitou a vedoucích k typickému obrazu označovanému jako fenotyp stáří. Ten je modifikován vlivy prostředí, zdravotním stavem, životním stylem, vlivy sociálně ekonomickými i psychickými."

Definic podobného charakteru bychom našli nesčetně mnoho, avšak nyní se zaměříme na bližší vymezení stáří. Dělení stáří, je zvolené dle charakteristiky Kozákové a Müllera z literatury Aktivizační přístupy k osobám seniorského věku.

1.2.1 Kalendářní stáří

V období lidského života se nejčastěji vychází z kalendářního věku, zvaného také jako matriční nebo chronologický.

Kalendářní stáří Mühlpachr (2004, s. 20) vymezuje jako „Dosažením určitého, arbitrárně stanoveného věku, od něhož se empiricky obvykle nápadněji projevují involuční změny… Výhodou kalendářního vymezení stáří je jednoznačnost, jednoduchost a snadná komparace."

Věk je tedy velmi důležitým ukazatelem, ale sám o sobě nám nic neřekne. Jako takový nemá dostatečnou vypovídající hodnotu a proto je nutné, aby koreloval s dalšími údaji.

Například s tělesnými změnami, které však jako takové jsou vůči věku proměnné. Jedinec v 70 letech může odpovídat stereotypu seniora – šedé vlasy, vrásky. Tyto projevy na jedinci ovšem mohou být znát i dříve, nebo nemusí přijít vůbec.
Na druhou stranu je kalendářní věk limitní například pro vymezení postproduktivního nebo důchodového věku. Zde bychom se bez něj neobešli.

Co se týče přesného časového vymezení stáří, neexistuje shoda. Skutečný počátek stáří nelze z řady důvodů stanovit. „Dle Stuart-Hamiltona (1999) se jako optimální počátek stáří jeví období mezi 60. a 65. rokem života, neboť u většiny lidí v tomto období dochází k řadě změn. Langmameier, (1998) in Mühlpachr (2005, s. 23) upozorňuje na skutečnost, že „současná gerontologie se nyní soustředí zejména až na věk 75 let."
„Z lékařského hlediska se za stáří považuje období života po 75. roce. Demografie posunuje hranici níže a to na 60. rok, kdy mezníkem je odchod do důchodu." (Smutek, Kappl, 2006, s. 116)

Mühlpachr (2004, s. 20) uvádí, že „V hospodářsky vyspělých státech se v souvislosti se stárnutím populace, prodlužováním života ve stáří, poklesem kardiovaskulární morbidity ve středním věku a zlepšováním funkční zdatnosti seniorů posouvá hranice stáří k věku 65 let."

V 60. letech minulého století stanovila komise expertů Světové zdravotnické organizace (dále WHO) jako hranici stáří 60 let.

WHO vychází z patnáctiletých věkových cyklů a podle nich uvádí následující klasifikaci:

60–74 let **Rané stáří** – starší, stárnoucí člověk, vyšší věk
75–89 let **Vlastní stáří** – pokročilé pravé stáří, senium
90 let a více **Dlouhověkost**

Lidé, kteří se dožijí déle jak 90 let, někdy již nad 85 let jsou označování za dlouhověké. Čím dál více jedinců se právě toho věku dožívají a jejich počet stoupá. Kozáková s Müllerem (2006, s. 10) uvádí, že důvodem dlouhověkosti je například zvyšování úrovně lékařské péče, zvyšování životní úrovně, snižování nárok životního prostředí na tělesnou zdatnost apod. To je také důvodem posunuté hranice stáří k věku 65 let.

Další rozdělení stáří si můžeme ukázat v české literatuře např. u Příhody, (1974, s. 62) kde se uvádí alternativní označení jednotlivých období:

60–74 let **Senescence**, počínající, časné stáří
75–89 let **Kmetství**, senium, vlastní stáří
90 let a více **Patriarchium**, dlouhověkost

V současné době se stále častěji uplatňuje následující členění Mühlpachra (2004, s. 20):

60–74 let **Mladší stáří** Dominuje problematika adaptace na penzionování, volného času, aktivit, seberealizace.

75–84 let **Staří senioři** Dominuje změna funkční zdatnosti, specifická medicínská problematika, atypický průběh chorob.

85 a více let **Velmi staří senioři** Na významu nabývá sledování soběstačnosti a zabezpečenosti.

Klasifikační rozdíly věku stáří můžeme vysvětlit například tím, že matriční věk může, ale spíše nekoresponduje s tzv. funkčním věkem. (Jesenský, 2000 in Kozáková, Müller, 2006, s. 9–10)

1.2.2 Biologické stáří

„Biologické stáří je hypotetické označení konkrétní míry involučních změn (atrofie, pokles funkční zdatnosti, změny regulačních a adaptačních mechanismů“. (Mühlpachr, 2004, s. 19)

Biologický neboli funkční věk, představuje výkonnost organismu nebo jeho částí. Průběh tělesných změn ve stárnoucím organismu. Změny nastávají u každého jedince odlišnou rychlostí s různou intenzitou, v jiném časovém období.

Je významným znakem tzv. biologického stárnutí a stáří.

„Pokusy o určení biologického stáří, které by bylo výstižnější než kalendářní věk konkrétního člověka, se nezdařily. Stanovení biologického stáří ani jeho dílčích variant se nevyužívá.“ (Mühlpachr, 2004, s. 19)

Typickými obecnými projevy stárnutí jsou celkové snížení výkonosti všech funkcí, atrofie a změny reakcí organismu na určitou zátěž. Nyní budou popsány základní tělesné změny osob seniorského věku.

Projevy stárnutí, kterým se nikdo nevyhne, jsou převážně spojené s pohybovým systémem a změnou výšky a váhy postavy. Ke snížení postavy dochází ochabováním svalstva, atrofií meziobratlových plotének. Kosti se stávají křehkými, řídnou a zvyšuje se riziko úrazu. Na základě úbytku kloubní chrupavky dochází k bolestivosti kloubů a ke snížené schopnosti pohybovat se.

Další viditelné projevy jsou spojené s vlasy a kůží. Šedivění vlasů je nejčasnější známkou stárnutí. U pokožky dochází ke snížení aktivity mazových žláz a kůže stává suchou, vrásčitou, snižuje se tugor a mohou se na ni objevit tzv. stařecké skvrny, nebo naopak bledá místa bez pigmentu.

Změny zasahují jak vitální kapacitu plic, tak pracovní kapacitu srdce. Obě se s věkem snižují a může se to projevit ve zvýšené fyzické námaze nebo při stresu. S tím je spojené snížená průchodnost krve následkem klesající elasticity cév.

Nyní se dostáváme k zažívacímu traktu, který je spojen např. s chrupem a paradentózou, se sníženou tvorbou slin, jakožto trávících enzymů, tudíž dochází ke zpomalení motility orgánů trávicí trubice, snížené schopnosti vstřebávání vitaminů a minerálů, k oslabené peristaltice, která vede k zácpě. V pozdějším věku atrofují buňky Langerhansových ostrůvků v pankreatu a může vzniknout tzv. stařecká cukrovka.

Co se týče vylučovacího systému, klesá schopnost ledvin tvořit i vylučovat moč. Klesá kapacita močového měchýře, snižuje se síla obou svěračů, ztrácí schopnost úplného vyprázdnění močového měchýře, proto senioři neustále pociťují nutkání močit.

Sexualita u seniorů je individuální, dochází ke snížení hladiny pohlavních hormonů.

V nervovém systému dochází ke snížení rychlosti vedení vzruchů v periferním nervovém systému, hovoříme o sníženém psychomotorickém systému.

V neposlední řadě co sami na jedincích můžeme pozorovat, jsou změny a pokles výkonu smyslových orgánů. Nejvýraznější změny nastávají u zraku a sluchu. Dochází ke snížení zrakové ostrosti, schopnosti oka adaptovat se na tmu a šero, snižuje se akomodační schopnost na blízké a vzdálené předměty. Může dojít ke vzniku šedého nebo zeleného zákalu. Zhoršení sluchu je ve stáří častou záležitostí, která vzniká následkem atrofických změn sluchové dráhy. Také dochází k poklesu chuti a čichu a zvyšuje se práh cítění bolesti.

Velmi časté jsou poruchy spánku. (Čornaničová, 1998; Kozáková, Müller, 2006)

1.2.3 Sociální stáří

Ke změnám u seniorů dochází i v sociální oblasti. Sociální věk bývá spojován s určitými sociálními událostmi. Nejčastěji se jedná o odchod do důchodu, který člověka může ovlivnit jak v pozitivním, tak v negativním slova smyslu. S tím souvisí změna sociální role seniora. Z pracujícího jedince se stává jedinec „závislý na státu“. Mění se ekonomická stránka jedince. Senioři si musí zvyknout na nový způsob života, musí si vytvořit nové návyky, většina se po čase stává závislým na druhých. Mění se i jejich funkce v rodině.

„Člověk by měl být na stáří připravován již v dospělosti, a to nejen po stránce materiální, ale také např. vytvořením tzv. druhého životního programu, který mu umožní seberealizaci a kvalitní život v důchodovém věku.“ (Kozáková, Müller, 2006, s. 13)

1.2.4 Psychické stáří

Psychické stáří je podmíněno mnoha faktory, je individuální a nastupuje pozvolna. Ve stáří by nemělo docházet k velkým změnám v psychice člověka a ani ke změně v jejich osobnostních rysech, ale stát se tak může. Může docházet k zvýraznění nebo naopak ke ztrátě intenzity určitých povahových rysů. Často to bývá spojené s emoční labilitou, kdy se projevuje výrazná úzkost, strach a to většinou u patologických typů osobnosti. Naopak může jít o emoční oploštělost. U zdravých vitálních seniorů se tato labilita neobjevuje. „Mění se i hierarchie potřeb, kdy do popředí se dostává zájem o vlastní zdraví, potřeba jistoty a bezpečí, touha se uplatnit ve vyšším věku.“ (Jarošová, 2006, s. 24–25)

V psychickém stáří, se také mluví o každodenních změnách, na které již jedinci nejsou připraveni a které těžce nesou. Dochází k zhoršování přizpůsobení se životním změnám, jelikož jedinci žijí svým stereotypním životem, na který jsou zvyklý a který si drží. Psychickou stránku jedince často ovlivňují traumatizující situace, kterých v tomto období není málo. Např. ztráta životního partnera. Někteří jsou dostatečně silní na to, aby tyto situace zvládali, jiní být nemusí.

Psychické stáří úzce souvisí a závisí na biologickém stáří. Většinou ke změně psychického rázu dochází následkem tělesné změny, která člověka překvapí a poté omezí.

Často dochází k zhoršení kognitivních funkcí a to vnímání, pozornosti, paměti, představ a myšlení. Komunikace a intelekt psychickou změnou poškozen nebývá.

„S psychickým stářím souvisí také subjektivní věk. To znamená, jak se člověk sám cítí a jaké je jeho individuální sebevědomí. Subjektivní věk se projevuje v názorech, postojích a činech. Nemusí být v souladu s objektivní situací a reálnými možnostmi člověka seniorského věku.“ (Kozáková, Müller, 2006, s. 13)

1.3 Osoby seniorského věku

Pojem senior, se používá pro označení osoby, která se nachází v seniorském věku. Jde o etapu vyznačující se prvními příznaky stáří. V odborné literatuře můžeme najít různá označení těchto jedinců. Stejně jako v jiných terminologiích i zde probíhal vývoj, do kterého trochu nahlédneme.

Vrátíme-li se do minulosti, zjistíme, že staří lidé byli pojmenováni dosti nelichotivě. Kdysi stařec a stařena, někdy dědek a bába. V 70. let minulého století se nejčastěji uvádí označení *geront* (z řeckého gerón = starý muž). Tento termín senioři velmi nepřijali, jelikož se dostal do povědomí lidí na základě geriatrických pracovišť a tak se pojem spojuje se starým

nemocným nebo nesoběstačným člověkem. Ve stejné době se často objevuje pojem *přestárlí občané*.

Nevhodné označení nepochybně přispělo k celkově negativnímu obrazu stáří.

Například pojem senescent, který se objevuje v psychologii. Nyní se většinou používá pro první období stáří, jelikož evokuje termín senilita a tím se stává pejorativní. V běžné mluvě se setkáme s označením typu babička či dědeček, starý, důchodce. Jak uvádí Čornaničová (1998, s. 27) i důchodce „evokuje skor označenie istého sociálního statusu, existenciu dochodku jako finančního zdroja príjmu."

Ve snaze nahradit uvedené označení vhodnějším výrazem prosazovali někteří odborníci pojem *dříve narození občané*, což asociovalo s předčasně narozenými dětmi. Toto označení se neuchytilo a Evropskou komisí byly navrhovány termíny „*zkušenější nebo věkově pokročilý občan*". Patrně nejlepším řešením je označovat seniora jednoduše jako *staršího občana*.

Ale jsou i jiná označení jako např. *Mladý senior – zouny old* nebo jen *old*. Termín *old old* se využívá pro „*staré staré*", tedy pro osoby ve věku 75-80 let. Osoby, kterým je přes 85 let, jsou nazývány *very old oldy* – „*velmi staří staří*", neboli dlouhověcí.

Trvalo to dlouho, než se objevilo označení „*senior*", které se zdá být nenapadnutelné. Důvody využívání právě pojmu senior popisuje Čornaničová (1998, s. 26) již roku 1998 v knize Edukácia seniorov. „ Chýba iné emočně nezaťažené, všeobecné označenie člověka v celom vekovom období sénia. Systémovo nadväzuje na pojem sénium jako ozncenie celého vekového obdobia staroby. Priaznivo ho prijali a používajú ti, na kterých sa vzťahuje – účastníci seniorských edukačních aktivit. Je významovo priehľadný, ohybný a ľahko sa z neho dajú tvoriť odvodeniny.

„Macháčková označuje seniora za osobu, jejíž psychický nebo fyzický stav vykazuje takové trvalé změny, pro které je zčásti nebo zcela závislá na pomoci jiných osob." (in Jarošová, 2006, s. 9)

Za seniora je automaticky považován jedinec, který opustí své zaměstnání a odchází do penze.

2 Sociální služby na Šumpersku

Následující kapitola se bude zabývat sociálními službami, potřebnými pro tuto práci, které zřizuje Ministerstvo práce sociálních věcí ČR (dále MPSV). Jedná se tedy o pobytové služby pro osoby seniorského věku. Podrobně zde bude popsána jednotlivá služba, která je součásti legislativy ministerstva. Následně vše bude porovnáno se sociálními službami na Šumpersku, které jsou pro klienty zřizovány orgány České republiky.

2.1 Sociální služby v kontextu stáří

V této části se bakalářská práce bude zabývat popisem sociálních služeb a to především těch, které souvisí s danou tématikou. Jde tedy o pobytová zařízení pro jedince seniorského věku. Zaměříme se na jejich zařazení do jednotlivých oblastí, ve kterých je můžeme vyhledat. Celá tato kapitola bude v komparaci se zákonem č. 108/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, ze které je převážně čerpáno.

Sociální služba dle daného zákonu z části třetí § 37 až 70 je vymezena jako ,,Činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.“ (Zákon č. 108/2006 o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, § 3, odst. a) Přičemž dále rozvádí, že sociální služby zahrnují:

- Sociální poradenství
- Služby sociální péče
- Služby sociální prevence

Zákonu o sociálních službách v § 33 rozlišuje formy sociálních služeb podle místa poskytování na služby ambulantní, terénní a pobytové.

Zde je důležité definovat pouze ty pobytové jako ,,služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb.“ (Zákon č. 108/2006 o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, § 33, odst. 1)

2.1.2 Sociální poradenství

Dle zákona o sociální službách se sociální poradenství dělí na základní a odborné.
Základní sociální poradenství je povinností poskytovatelů sociálních služeb a poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace.

Odborné sociální poradenství je službou registrovanou, a tudíž není povinností všech. Poradenství je zaměřené na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob. Zde například můžeme zmínit poradny pro seniory. (Zákon 108/2006 o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, § 37, odst. 1–4)

2.1.3 Služby sociální péče pro seniory

Můžeme najít 14 druhů služeb sociální péče, ale zde se budeme soustředit pouze na ty, které se vztahují k problematice péče o seniory a které mohou senioři využívat k jejich pobytu. Dle knihy Sociální služby – Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení od Oldřicha Matouška (2007, s. 89) to jsou: odlehčovací služby, domovy se zvláštním režimem a domovy pro seniory, pod které se od roku 2006 s novou legislativou řadí domovy s pečovatelskou službou, domovy-penziony pro důchodce. Dále řadí do pobytových služeb týdenní stacionáře, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče a zde k nim přidáváme seniorské apartmány.

Upozorňujeme na termínus technicus „domovy–penziony pro důchodce“. Jde o přímou citaci Matouška, která je zachován a doprovází celou práci.

Ještě před vymezením stěžejních pobytových služeb pro seniory, je třeba se pozastavit a vymezit pojem služby sociální péče dle zákona o sociálních službách.

„Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení. Každý má právo na poskytování služeb sociální péče v nejméně omezujícím prostředí.“ (Zákon 108/2006 o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, § 38)

„**Odlehčovací služby** jsou terénní, ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí; cílem služby je umožnit pečující fyzické osobě nezbytný odpočinek.“ (Zákon 108/2006 o sociální službách ve znění pozdějších předpisů, § 44)

Odlehčovací služby můžeme zařadit do pobytových služeb pro seniory, právě z důvodu jejich základní činnosti, mezi které patří poskytování ubytování a jak je uvedeno v zákonu, tak ho mohou využít jedinci se sníženou soběstačností z důvodu věku atd. tudíž se sem mohou řadit i senioři.

Domovy pro seniory[1] jsou asi nejznámějším pobytovým zařízením, zákon o sociálních službách je vymezuje jako: „pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.“ (Zákon 108/2006 o sociální službách ve znění pozdějších předpisů, § 49)

Dříve jsme mohli slyšet název domovy důchodců. S účinností zákona č. 108/2006 Sb. se od počátku roku 2007 domovy důchodců většinou transformovaly na domovy pro seniory. Jejich historický vývoj začal po 2. světové válce, kdy vznikly s představou, že v nich senioři prožijí klidný a spokojený „podzim života“. Později byli v domovech důchodců zaměstnávání i zdravotníci, a to proto, že původně soběstační obyvatelé zestárli a onemocněli a noví tam přicházeli, právě proto, že očekávali jak sociální, tak i zdravotní péči. (Haškovcová, 2012)

Domovy-penziony pro důchodce od roku 2006 nepatří do zákona o sociálních službách, ale společně s domovy s pečovatelskou službou spadají k domovům pro seniory. Přesto je důležité tuto službu mít v povědomí a vědět, že existovala, to především z důvodu rozdělení sociálních služeb na Šumpersku. Nemálo zařízení se stále označuje dle tohoto termínu.

Domovy-penziony vznikaly postupně už v období socialismu. Na rozdíl od tehdejších domovů důchodců reprezentovaly obvyklý způsob života seniorů. Když ale obyvatelé penzionů zestárli a onemocněli, vyvstala otázka, kam jít dál. Rozhodně tam, kde by byly k dispozici zdravotní a sociální služby. Proto bylo později doporučeno, aby se domovy penziony transformovaly a jejich vedení jasně deklarovalo, které služby jsou k dispozici. (Haškovcová, 2012, s. 72)

Doc. Ing. Lucie Kozlová, Ph.D (2005, s. 26) popisuje rozdíl mezi Domovy důchodců a domovy–penziony pro důchodce. „ Domovy důchodců jsou určeny především pro občany, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchod a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují komplexní péči. Domovy–penziony poskytují služby občanům, kteří také dosáhli věku, ale jejichž zdravotní stav a věk jim umožňuje vést poměrně samostatný život ve vhodných podmínkách.“

Praktický rozdíl spočíval v režimu péče, kdy v domovech–penzionech pro důchodce neexistoval takový přísný režim jako v domovech pro seniory. Dále rozdíl vidíme v tom, že do domovu-penzionu pro důchodce se senioři mohli přestěhovat se svým nábytkem, kdežto do domova důchodců si mohli vzít pouze pár osobních věcí. (Haškovcová, 2012)

[1] V praktické části využíváme termín domov důchodců i LDN, jelikož se jedná o názvy zařízení, které se dle nového platného zákona nepřejmenovaly.

Domovy s pečovatelskou službou (dále DPS) jako takové již nejsou zařazeny do zákona o sociálních službách, jelikož se jedná o byty ve vlastnictví obce, o nichž také sama obec rozhoduje. Můžeme o nich najít zmínku v zákonu č. 89/2012 v § 2300 a to v části o nájmu bytu zvláštního určení: „Je-li předmětem nájmu byt určený pro ubytování osob se zdravotním postižením nebo byt v domě se zařízením určeným pro tyto osoby nebo byt v domě s pečovatelskou službou, jedná se o nájem bytu zvláštního určení.“ (Zákon č. 89/2012 Pododdíl 2 – Zvláštní ustanovení o nájmu bytu a nájmu domu, § 2300, odst. 1) V knize Sociální péče o seniory najdete, že DPS je kombinací pečovatelské služby a pobytového zařízení. Autorka upozorňuje že „jejich zřizování se racionalizuje poskytování pečovatelské služby soustředěním příjemců v jednom místě a současně se řeší často nevyhovující bydlení seniorů či těžce zdravotně postižených osob.“ (Hrozenská, Dvořáčková, 2013, s. 64)

DPS vznikaly postupně od roku 1968, ale nejsou trvalým řešením kvůli zdravotnímu stavu seniorů, který se neustále zhoršuje. Proto bylo ke konci socialismu navrženo, aby byl tento příjemný mezistupeň péče transformován a dále se ve výstavbě nepokračovalo. I po roce 1989 však celá řada těchto DPS zůstala zachována, jiné se nově postavily. (Haškovcová, 2012, s. 75)

„V **domovech se zvláštním režimem** se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách, a osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Režim v těchto zařízeních při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob.“ (Zákon 108/2006 o sociální službách ve znění pozdějších předpisů, § 50)

„Tyto domovy jsou podobné domovům pro seniory. Disponují větším počtem personálu, specializovaného na danou poruchu. Rozdíl je v tom, že do těchto domovů jsou přijímáni obyvatelé, kteří mají zvláštní potřeby vyplývající z chronické (celoživotní) duševní poruchy, se závislostmi na návykových látkách, z mentálního postižení.“ (Mlýnková, 2011, s. 65)

Posledních dvě služby budu zmíněny pouze v rámci legislativy, jelikož se na Šumpersku nevyskytují a pro tuto práci nejsou stěžejní.

„V **týdenních stacionářích** se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.“ (Zákon 108/2006 o sociální službách ve znění pozdějších předpisů, § 47)

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče „Ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče se poskytují pobytové sociální služby osobám, které již nevyžadují lůžkovou péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny se obejít bez pomoci jiné fyzické osoby a nemohou být proto propuštěny ze zdravotnického zařízení lůžkové péče do doby, než jim je zabezpečena pomoc osobou blízkou nebo jinou fyzickou osobou nebo zajištěno poskytování terénních nebo ambulantních sociálních služeb anebo pobytových sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb.“ (Zákon 108/2006 o sociální službách ve znění pozdějších předpisů, § 52)

Úplně na závěr je ponechána novinka v podobě pobytových zařízení a to **seniorské apartmány.** Služba nepatří mezi sociální služby pod zákon 108/2006 o sociálních službách v pozdějším znění předpisů. Zatím je poměrně neznámou službou a tak jí je ponechána samostatná kapitola. Ještě předtím nahlédneme na poslední rozdělení ze sociálních služeb a to na služby sociální prevence, opět se záměrem na seniory.

2.1.4 Služby sociální prevence pro seniory

Třetí a poslední službou v zákonu o sociální službách vyděluje službu sociální prevence, které, „napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.“ (Zákon 108/2006 o sociální službách ve znění pozdějších předpisů, § 53)

V rámci této tématiky mohou být zmíněny tyto služby: telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, krizová pomoc.

O nich se již dále nebude pojednávat, jelikož nejsou pro tuto práci stěžejní.

2.2 Seniorské apartmány

Novinkou, která se mezi pobytovými zařízeními u osob seniorského věku objevila, jsou seniorské apartmány. Můžeme konstatovat, že se jedná o alternativu domovů pro seniory. Za největší rozdíl považujeme splácení, kdy se obyvatelé stávají vlastníky bytu.

Může jej využít jednotlivec, ale i manželský pár, který bydlí v nájemném bytě. Toto bydlení díky svým vysokým nájmům není často přijatelné pro jejich platový příjem nebo se nachází daleko od své rodiny a z finančních důvodu si nemohou dovolit blíže se přestěhovat.

Tento projekt byl vytvořen a je realizován FORTEXEM-AGS. Tato stavební firma spojila podnikání se sociální odpovědností vůči seniorské generaci. Společnost Fortex staví sociální byty pro starší občany ve spolupráci s obcemi. Podmínkou spolupráce je poskytnutí vhodného pozemku pro výstavbu zdarma nebo za symbolickou cenu. Jde o komfortní bydlení v klidné a bezpečné lokalitě vybrané přímo obcemi, které znají své prostředí.

Rovněž spolupracují s organizací Charita Česká republika, která poskytuje sociální a zdravotní služby v domácnostech. Senioři se sníženou soběstačností by v budoucnu měli mít zajištěny veškeré služby a potřebnou pomoc.

Základním principem seniorských apartmánů je vytvoření družstevního bydlení, kdy majitelem bytu je zvolené bytové družstvo seniorů. Díky tomu se obyvatelé po splacení stávají majiteli bytu a družstevní podíl, tak dědictvím pro mladší generace. V této fázi nabízí FORTEX-AGS zajištění jednání s potenciálními zájemci, založení družstva a družstvu zprostředkují poskytnutí bankovního úvěru.

Co se týče financí, nejde o tak složitou transakci, jak by se mohlo zdát. Pro pořízení družstevního bytu jsou potřebné finanční zdroje ve výši min. 30 % z ceny bytu, což je třeba splatit nejpozději do 90 dnů. Zbývající část se splácí v pravidelných měsíčních splátkách, což je výhodné i pro osoby staršího věku, které se nechtějí zadlužovat. Měsíční splátku vám stanový podle výše počátečního vkladu, kterou splácíte po dobu dvaceti let a poté si můžete byt převést do osobního vlastnictví. První vklad je 7000 Kč za zápisné, které slouží ke krytí zřizovacích a provozních výdajů družstva. Dále je třeba do deseti dnů od uzavření smlouvy zaplatit kauci ve výši dvojnásobku měsíční splátky - úhrady dalšího členského vkladu.

V obci Nový Malín stejně jako v Hrabové je ve výstavbě dvoupodlažní bytový dům s osmi bezbariérovými bytovými jednotkami 1 + kk o výměře 39 m^2 a 2 + kk o výměře 57 m^2.

Dále byt disponuje společenskou místností, výtahem, zahradou a vlastním parkovacím stáním.

Celková cena za byt 1 + kk činí 990 000 Kč, základní členský vklad 30 % je 297 000 Kč a měsíční splátka je stanovena na 3 843 Kč.

Co se týče 2 + kk cena za byt činí 1 330 000 Kč, základní členský vklad je 399 000 Kč a měsíční splátka je stanovena na 5 163 Kč.

Všechny tyto informace byly získány ze schůze v obci Nový Malín, kde se projednávalo přisouzení pozemku společnosti Fortex. Nejasnosti a podrobná informovanost o projektu byli dále objasněny při setkání se zástupkyní společnosti, která má na starost seniorské apartmány. Za společnost Fortex například uvedla, kde se podobná zařízení nacházejí. To také bylo první otázkou, která nás dále směřovala k podrobnostem o této novodobé myšlence.

Společnost Fortex prozatím realizuje stavbu tohoto rázu pouze v obci Nový Malín, další projekty se připravují. Tento typ družstevního bydlení je ojedinělý. Většinou jde o nájemné bydlení nebo převod do osobního vlastnictví, na což spousta seniorů nemá finance.

Z internetových zdrojů bylo zjištěno, že společnost Fortex je v jednání nebo spolupracuje s obcemi jako je Břevenec, Lužice. Na Šumpersku to jsou obce Nový Malín, Hrabová, Ruda nad Moravou a Mírov. Tyto projekty jsou již zrealizované, nebo se momentálně realizují. Dalšími připravovanými lokalitami je Šumperk, Úsov, Těšetice.

Zajímalo mě a díky další mé otázce jsme zjistili, jak vznikl nápad vybudovat seniorské apartmány. Odkud se vzala myšlenka vytvořit takový projekt, zda u nás nebo jestli podnět přišel odněkud ze zahraničí. Zástupkyně vysvětlila, že v podstatě se jednalo o shodu náhod. Podnětem pro výstavbu seniorských apartmánů, byla blízká osoba (zaměstnanec Fortexu), který potřeboval vyřešit bytovou i sociální situaci a nechtěl ani do domova důchodců, ani do DPS.

Poslední otázka byla, jak se seniorské apartmány řadí mezi pobytové sociální služby. Zástupkyně společnosti sdělila, že dle jejího názoru v podstatě nejde o službu, jelikož není povinností členů družstva a obyvatel apartmánů využívat jakékoli služby. Jde v podstatě o prodej bytů družstvu a členové družstva na základě nájemních smluv byty užívají.

užívají.

2.3 Pobytové služby pro seniory na Šumpersku

Šumpersko

Okres Šumperk se nachází na severu Olomouckého kraje s celkovou rozlohou 1 313 km^2, kdy se podílí 24,9 % na celkové ploše. Dále se řadí na druhé místo mezi pěti okresy Olomouckého kraje.

Na severu sousedí s okresem Jeseník a na jihovýchodě s okresem Olomouc. Na východě se nachází společná hranice s okresem Bruntál z Moravskoslezského kraje a na západě má Šumpersko společnou hranici s okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí z kraje Pardubického. Ze severozápadu je okres vymezen státní hranicí s Polskem.

Šumpersko se skládá ze 78 obcí a z toho 8 měst - Hanušovice, Loštice, Mohelnice, Staré Město, Štíty, Šumperk, Úsov, Zábřeh s celkovým počtem 123 tisíc obyvatel. (Český statistický úřad – *Charakteristika okresu Šumperk* [online]. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz).

Obrázek 1.: *Okres Šumperk (http://www.trasovnik.cz/k_olom/sumperk/sumperk.asp)*

Šumpersko je charakteristické velkým rozpětím nadmořských výšek. Nejmohutnějšími horami je Hrubý Jeseník s nejvyšší horou Moravy Praděd. Druhým největším pohořím je Králický Sněžník, o které se Česká republika dělí s Polskem.

Okresem protékají řeky Morava a Desná, na kterém leží **Šumperk** jako největší město. Podle počtu obyvatel se řadí mezi středně velká města s počtem bezmála 100 tisíc obyvatel. V rámci Olomouckého kraje je Šumperk čtvrtým největším městem. Také je zvaný jako *„Brána Jeseníků“,* protože leží na křižovatce cest, které vedou k nejvýznamnějším horským výchozím základnám – Ramzové, Skřítku, Červenohorskému sedlu Ramzové a také k úpatí masivu Kralického Sněžníku. (Český statistický úřad - *Charakteristika okresu Šumperk* [online]. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz).

Celkem		Muži	Ženy
0–14 let	17 602	9 087	8 515
15–19 let	7 295	3 694	3 601
20–29 let	15 144	7 867	7 277
30–39 let	19 268	9 946	9 322
40–49 let	15 836	8 009	7 827
50–59 let	17 084	8 421	8 663
60–64 let	9 348	4 473	4 875
65–69 let	6 372	2 872	3 500
70–79 let	8 358	3 452	4 906
80 a více let	4 685	1 513	3 172
Celkem	**121 299**	**59 492**	**61 807**

Tabulka 1.: Počet obyvatel okresu Šumperk 26.3.2011 (Český statistický úřad: Vše o území. [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: http://www.czso.cz/

Práce pojednává o pobytových sociální službách pro seniory na Šumpersku, nyní se dostáváme právě k nim. Všechny služby, které na Šumpersku můžete najít byly pečlivě vyhledány a vloženy do obrázku (viz příloha 1), ten nyní bude popsán.

Odlehčovací službu, kterou senioři mohou využít, jako pobytové zařízení najdeme v Sobotíně pod společností Diakonie ČCE, v Charitě Zábřehu a v neziskovém zařízení Pontis Šumperk. **Domovy pro seniory** nalezneme v již zmiňované obci Sobotín Diakonie ČCE, v Libině, v Mohelnici, kde jsou zřízeny tři domovy pro seniory. Služba je také poskytována ve Štítech – Jedlí a nelze opomenout Šumperk. **Dům s pečovatelskou službou** nabízí Šumperk hned ve třech zařízeních, také jej můžeme vyhledat ve Starém městě pod Sněžníkem, Hanušovicích, Novém Malíně (nově již ve dvou budovách), Moravičanech a v Mohelnici ve čtyřech zařízeních. **Penziony pro seniory** jsou zřizovány v Hněvkově, v Loučné nad Desnou, v Lošticích, v Bludově a Nových Losinách. V Šumperku najdeme tato zařízení pod názvem **penzion chráněného bydlení.** V Postřelmově se nachází Penzion pro seniory, U lípy. Ve Velkých Losinách můžeme využít Senzion a nesmíme zapomenout na

Zábřeh na Moravě. **Domovy se zvláštním režimem** na Šumpersku poskytuje Diakonie ČCE v Sobotíně, domov důchodců Libina, domov pro seniory Štíty-Jedlí a domov důchodců Šumperk. Do pobytových zařízení pro seniory jsou v této práci také zařazeny **seniorské apartmány**. Oficiálně nepatří mezi sociální služby, jelikož není povinností členů družstva a obyvatel využívat jakékoli služby. Jde spíše o prodej bytů družstvu a členové družstva na základě nájemních smluv byty užívají. Toto zařízení můžeme najít v Novém Malíně, na Mírově, v Rudě nad Moravou a Hrabové právě se realizuje.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Metodologické východiska

Praktická část se zabývá informovaností o službách pro seniory, věkovou otázkou dospělých v kontextu bydlení v seniorském věku a seniorskými apartmány. Kvalitativní výzkumné šetření probíhalo formou dotazníků s otevřenými i uzavřenými otázkami. Pro realizaci výzkumu byla vybrána náhodná intaktní populace ve věkové kategorii od 40 do 70 let v oblasti Šumperského regionu.

3.1 Stanovení cílů

Hlavním cílem práce je zmapovat nabízené služby v oblasti bydlení pro seniory na Šumpersku.

V rámci hlavního cíle byly formulovány dílčí:

Prvním dílčím cílem je zjistit míru informovanosti Šumperské veřejnosti o pobytových zařízeních pro seniory.

Druhým dílčím cílem je zmapovat v jakém věku cílová skupina šetření přemýšlí o své budoucnosti v rámci pobytových zařízeních v seniorském věku. Zda se již lidé ve čtyřiceti zabývají touto otázkou.

Třetím dílčím cílem je zjistit povědomí obyvatelů na Šumpersku o nové pobytové službě, o seniorských apartmánech.

3.2 Průzkumná metoda

Pro kvantitativní sběr dat pedagogického průzkumu byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Dotazník je „soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.“ (Chráska, 2007, s. 163)

Položky v dotazníku musí být srozumitelné a jasné všem respondentům, u kterých je šetření prováděno. Je proto důležité přizpůsobit jejich znění cílové skupině. Zároveň musí být jejich formulace zcela jednoznačná a nesmí být sugestivní, tj. naznačovat odpověď na položku. Dotazník by neměl být příliš rozsáhlý a měl by zjišťovat pouze nezbytné údaje. Měl by také vždy obsahovat jasné pokyny k jeho vyplnění. (Chráska, 2007)

Pro kvalitu dobrého měření by měl dotazník splňovat základní požadavky. Mezi vlastnosti dobrého dotazníku patří validita, tj. dotazník by měl zjišťovat skutečně to, co

zjišťovat má, co je výzkumným záměrem. Zároveň by měl zkoumané jevy zachycovat spolehlivě a přesně, měl by být dostatečně reliabilní. (Chráska, 2007)

Dotazník v úvodu obsahuje žádost o vyplnění položek a doplnění informací, které budou věcné k tématu bakalářské práce. Také byl v úvodu určen cíl, aby respondenti věděli, k čemu práce směřuje. Celkem se dotazník skládá ze sedmadvaceti položek, z devatenácti hlavních a osmi podotázek, při využití otevřených i uzavřených odpovědí. Poslední čtvrtá strana je pro respondenty, kteří ještě neslyšeli o seniorských apartmánech.

Dotazník je rozdělen do jednotlivých tematických okruhů.

Prvním okruhem byly položky zaměřené na všeobecné informace o respondentech. Ptají se na pohlaví, věk, bydlení, ve kterém žijí, na budoucnost, kterou v rámci bydlení plánují. Tato část by nám měla dát odpověď na druhý dílčí cíl práce, který mapuje v jakém věku cílová skupina šetření přemýšlí o své budoucnosti v rámci pobytových zařízeních v seniorském věku. Zda se již lidé ve čtyřiceti zabývají touto otázkou.

Druhý okruh vypovídá o zkušenostech s pobytovými zařízeními pro seniory v rámci České Republiky (dále jen ČR).

Třetí okruh se zaměřuje na situaci na Šumpersku. Jaké zkušenosti mají respondenti se službami v jejich regionu. Zde se zjišťuje míra informovanosti Šumperské veřejnosti o pobytových zařízeních pro seniory, tudíž i první dílčí cíl.

Poslední čtvrtý okruh pojednává o poměrně nové službě Seniorské apartmány. Jde o šetření posledního třetího dílčího cíle a to o povědomí obyvatelů na Šumpersku o nové pobytové službě.

3.3 Cílová skupina

Pro dotazníkové šetření byli osloveni občané ze Šumperského regionu ve věku 40–70 let. Při stanovení věkové kategorie vytanula otázka, zda čtyřicátý rok není příliš brzy pro zamýšlení se nad otázkou vlastní budoucnosti. Horní věková hranice byla ponechána čistě ze zvědavosti, abychom zjistili, od kterého roku lidé začínají přemýšlet nad svým seniorským životem v podobě pobytových zařízení. Výběr respondentů by náhodný.

3.4 Provedení dotazníkového šetření

Šetření bylo realizováno v listopadu 2014 až do února 2015. Dotazníky byly distribuovány při osobním setkání, požádáním o vyplnění přes internetovou síť a zasláním na e-mail. Také byla

využita internetová stránka http://www.survio.com/cs/, kde lze vyplnit dotazník, který se následně odesílá tazateli

Přibližně bylo odesláno 150 dotazníků. Při osobním setkání bylo předáno 56 dotazníků, jejichž návratnost byla 70,67 %. Přes internetovou stránku bylo získáno 32 dotazníků a přes email 18. Celkem se zúčastnilo 106 respondentů.

4 Vlastní průzkumné šetření

Odpovědi získané z dotazníkového šetření byly vyhodnoceny písemnou formou a dále zpracovány do tabulek. U některých položek díky zajímavým výsledkům bylo použito grafické znázornění. U otevřených otázek, kde respondenti sami vyjadřovali svůj názor, bylo nutné jim porozumět a vytvořit kategorie, ke kterým byly jednotlivé odpovědi přiřazeny. Pro přehlednost je vyhodnocena jedna otázka za druhou, tak jak jsou seřazeny v dotazníku.

4.1 Faktografické údaje

V první otázce bylo zjišťováno **pohlaví respondentů**. Na základě výsledků lze určit, že ženy byly k vyplnění dotazníků ochotnější. Šetření vzešlo z osobního setkávání, kdy byly dotazníky dávány do rodin a převážnou většinou je vyplnily právě ženy. Ukazuje nám to také výsledek, který byl vyhodnocený. Na dotazník odpovědělo 64 (60%) žen a 42 (40%) mužů z celkového počtu. Pro lepší přehlednost je přiložen také graf.

Pohlaví	**Četnost n**	**Relativní četnost v %**
Muž	42	40
Žena	64	60
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 2.: Rozdělení respondentů dle pohlaví

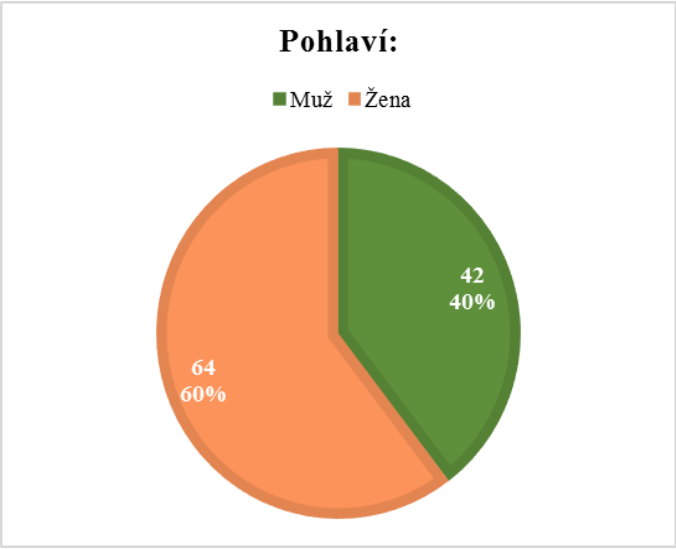

Graf 1.: Rozdělení respondentů dle pohlaví

Ve druhé otázce byla zjišťována **věková kategorie** respondentů od 40 do 70 let. Respondenti měli do prázdné kolonky vepsat svůj věk. Vyhodnocení bylo provedeno do tabulky, kde byly roky shrnuty po pěti letech. V kategorii 40–45 let se zúčastnilo 48 (46 %) respondentů. Ve věku 46–50 let se na vyplňování dotazníků podílelo 29 (27 %) osob, v rozmezí 51–55 let to bylo 9 (8 %) osob, 56–60 let 5 (5 %) osob, ve věku 61–65 dotazník vyplnilo 7 (7 %) respondentů z celkového počtu dotazovaných. Poslední skupinou jsou osoby ve věku 66–70 let, těch se zúčastnilo 8 (7 %). Pro lepší přehlednost je zvolen také graf, na kterém můžete lépe vidět věkové znázornění respondentů.

Věk	**Četnost n**	**Relativní četnost v %**
40–45	48	46
46–50	29	27
51–55	9	8
56–60	5	5
61–65	7	7
66–70	8	7
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 3.: Věková rozdělení respondentů

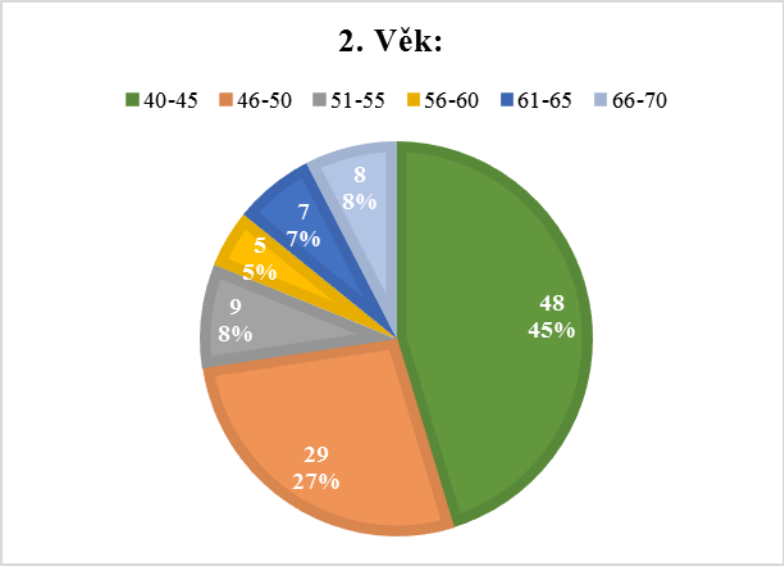

Graf 2.: Věková rozdělení respondentů

Třetí otázka zjišťovala **současné respondentovo bydliště**. Měli na výběr ze šesti možností, kdy poslední byla jejich vlastní odpověď, v případě, že nevyhovovala žádná

z nabízených. Ze všech položek byly využity pouze tři první a to vlastní dům, byt a pronájem. Nejčastější odpovědí, kterou využilo 74 (70 %) respondentů, byl vlastní dům. V bytě bydlí 24 (23 %) osob a v pronájmu je ubytovaných 8 osob, tedy 7 % ze 106 dotazovaných. Hodnoty uváděné v tabulce můžete najít také v grafu.

Bydliště	Četnost n	Relativní četnost v %
Vlastní dům	74	70
Byt	24	23
Pronájem	8	7
Ubytovna	0	0
Sociální byty	0	0
Jiný typ (jaký?)	0	0
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 4.: Současné bydlení respondentů

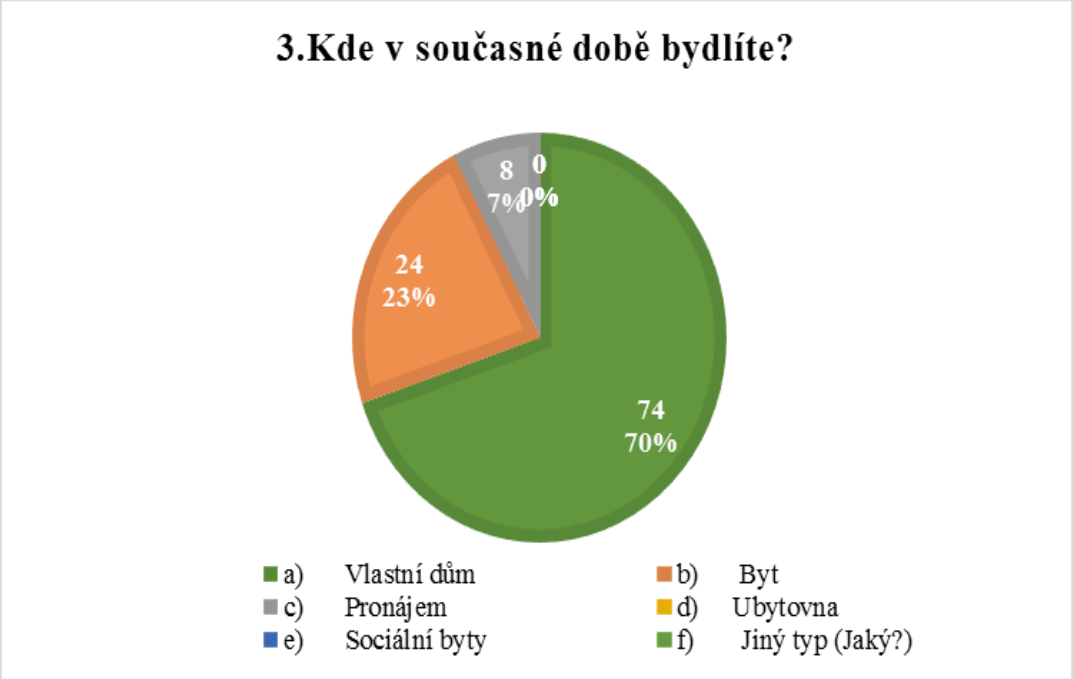

Graf 3.: Současné bydliště respondentů

Ve čtvrté otázce se ptáme na to, zda respondenti mají **děti**. Odpověď je uzavřená dichotomická. Jedinci odpovídají buď ano, nebo ne. Ze 106 respondentů má 84 (79 %) osob dítě a 22 (21 %) osob je bezdětných.

Děti	Četnost n	Relativní četnost v %
Ano	84	79
Ne	22	21
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 5.: Děti respondentů

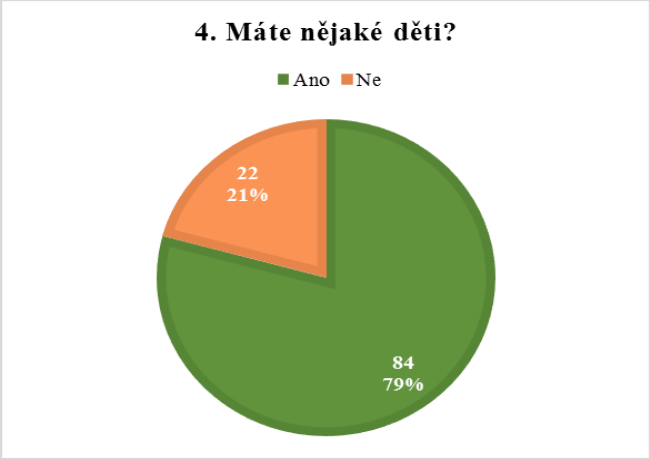

Graf 4.: Děti respondentů

Další otázka byla doplňující, která souvisí s otázkou čtvrtou. Zde jsme se ptali na **počet dětí v rodině**. Respondenti si mohli vybrat z pěti možností: 1 dítě, 2 děti, 3 děti, 4 děti, více. 84 osob odpovědělo, že dítě má. Z toho 17 (20 %) respondentů má 1dítě, 2 děti má 36 (43 %) dotazovaných a 3 děti vychovává 20 (17 %) osob. Přestože v otázce čtyři respondenti odpověděli ano, zde již neuvedli kolik dětí mají. Proto nám výsledek četnosti nevychází 84, jak by měl, ale pouze 73.

Počet děti	Četnost n	Relativní četnost v %
1 dítě	17	23
2 děti	36	49
3 děti	20	28
4 děti	0	0
Více	0	0
Celkem	**73**	**100**

Tabulka 6.: Počet děti respondentů

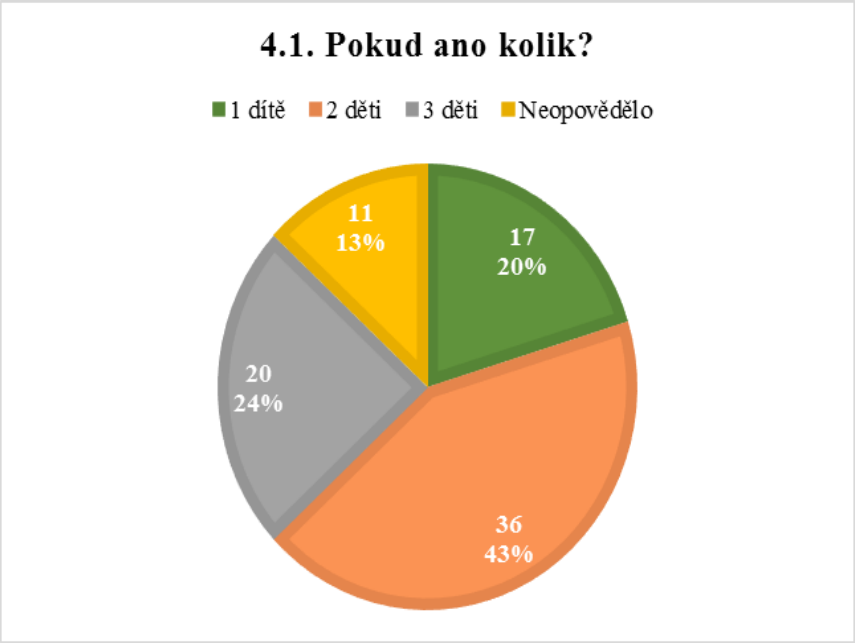

Graf 5.: Počet dětí respondentů

Pátá otázka od respondentů zjišťuje, kde by **chtěli bydlet ve stáří.** Na výběr měli z pěti možností a jedné vlastní odpovědi. Hodnoty v tabulkách ukazují, že 36 (34%) respondentů by chtělo zůstat bydlet doma, tam kde žijí. 9 % osob by se rozhodlo pro pobytové zařízení. 4 (4 %) respondenti by chtěli pomoct od děti. Také byla možnost vlastní odpovědi, kterou využilo 8 respondentů, ti si do budoucna zvolili bydlet v rodinné domě (na vesnici), jelikož zatím žijí v bytě, nebo v pronájmu. Posledních 48 (45 %) respondentů o otázce bydlení ve stáří vůbec nepřemýšlelo. Pro lepší přehled je přiložen graf.

Bydlení ve stáří	**Četnost n**	**Relativní četnost v %**
Pobytové zařízení	10	9
Doma	36	34
Doma s dětmi	4	4
Doma s pečovatelkou	0	0
Nepřemýšlel/a jsem	48	45
Vlastní odpověď	8	8
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 7.: Bydlení ve stáří

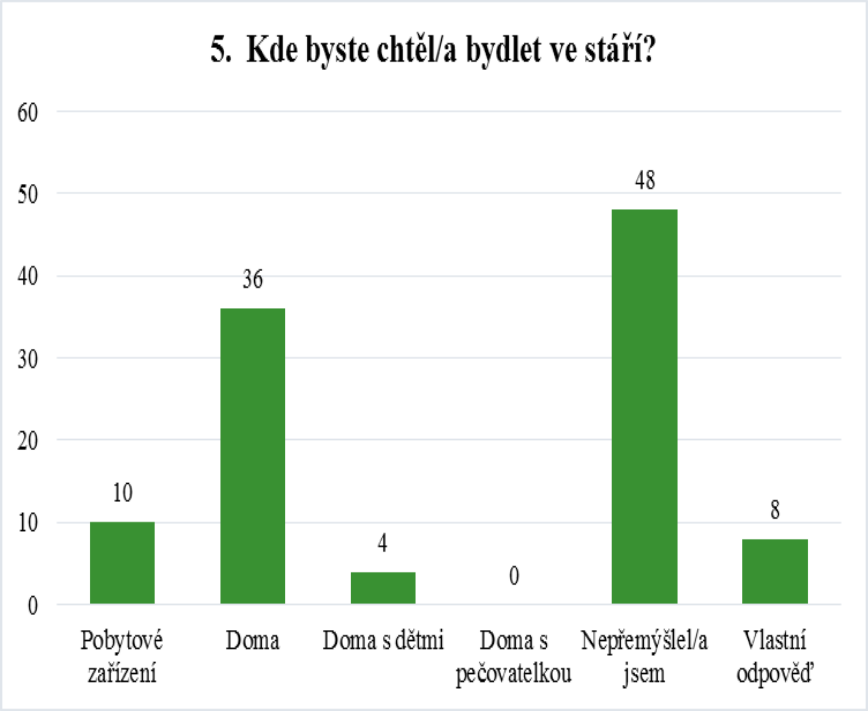

Graf 6.: Bydlení ve stáří

Další položka souvisela s předešlou pátou otázkou, kterou měla doplnit. Zjišťovala, **z jakého důvodu respondenti nepřemýšleli o bydlení v budoucnu.** 72 % odpovědělo, že stáří je ještě daleko. 4 dotazovaní odpověděli, že se o sebe postarají a proto nad touto otázkou ještě nepřemýšleli. Po dvou respondentech (6 %) odpověděli, že zatím nebyl důvod přemýšlet nad budoucností ve stáří a že neví, které zařízení by využili, nebo mají svůj dům. 12 respondentů neodpovědělo vůbec, přestože v páté otázce odpověděli, že nad budoucností bydlení nepřemýšleli, proto celkový výsledek vyšel 36.

	Četnost N	**Relativní četnost v %**
Postarám se o sebe	4	11
Stáří je daleko	26	72
Nebyl důvod	2	5
Nevím, které zařízení využiji	2	6
Mám svůj dům	2	6
Celkem	**36**	**100**

Tabulka 8.: Proč se lidé nezamýšlí nad bydlením ve stáří

Šestá otázka se zabývá věkem, ve kterém se respondenti **poprvé začali zamýšlet nad otázkou stáří.** Položka byla kladená s možností volné odpovědi. Hodnoty v tabulce byly seskupeny po pěti letech. Šetření zjistilo, že ze 106 (56 %) respondentů ve věku 40–60 let nad otázkou stáří ještě nepřemýšlelo. Hodnoty v tabulce ukazují, že vytyčený dílčí cíl, který byl zvolený, a to zjistit v jakém věku veřejnost na Šumpersku přemýšlí o své budoucnosti v rámci pobytových zařízeních v seniorském věku, nelze zjistit. Je to možná tím, že většina respondentů bydlí ve vlastním domě a tak nemá potřebu se pobytovým zařízením ve stáří zabývat.

Věk pro zamyšlení	**Četnost n**	**Relativní četnost v %**
18–20 let	8	8
21–30 let	6	6
31–40 let	13	13
41–50 let	13	13
51–60 let	4	4
Nepřemýšlel/a jsem	56	56
Celkem	**100**	**100**

Tabulka 9.: Věk pro zamyšlení se nad pobytovým zařízením ve stáří

Sedmá otázka se zabývá respondenty, kteří přemýšleli nad **pobytem ve stáří**. Zjišťuje, co je **vedlo k tomu, aby nad tímto tématem uvažovali**. Položka byla otevřená, pro vytvoření vlastní odpovědi. 54 % z celkového počtu respondentů se nad touto otázkou nezamýšleli, zbylé osoby napsali své vlastní odpovědi, které byly sloučeny do podobných možností. 8 % respondentů začalo přemýšlet nad budoucností v podobě ubytování ve stáří, kvůli svým dětem, aby je nezatěžovali. Dalších 8 % respondentů odpovědělo, že začali přemýšlet o tomto tématu kvůli plánování budoucnosti. 6 % osob přivedly na tuto otázku zdravotní potíže. Po pěti respondentech, tedy 5 % z celkového počtu odpovědělo, že začali přemýšlet s péčí o své rodiče, se setkáváním se se starými lidmi nebo při relaxaci. Po třech (3 %) respondentech se

začali otázkou bydlení ve stáří zabývat kvůli věku, úmrtí partnera, vlastnímu rozumu, nebo je k zamýšlení donutili neshody v rodině.

Důvod zamyšlení	**Četnost n**	**Relativní četnost v %**
Nepřemýšlela jsem o tom/nic	57	54
Péče o rodiče	5	5
Setkání se skupinou starých lidí	5	5
Relaxace	5	5
Plánování budoucnosti	8	8
Nechci zatěžovat své děti	8	8
Zdravotní potíže	6	6
Úmrtí partnera	3	3
Věk	3	3
Vlastní rozum	3	3
Neshody kvůli bydlení	3	3
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 10.: Důvod zamýšlení nad budoucností

Osmá otázka zjišťuje, co by ve stáří bylo **důvodem odchodu z domu**. Položka byla otevřená pro volnou odpověď. Dotazníky byly vyhodnoceny a odpovědi sloučeny do šesti možností. 43 respondentů se shodlo na tom, že by z domu odešli v případě zdravotních potíží, kdyby se už o sebe nedokázali postarat. Tato možnost tvoří nadpoloviční většinu a to 63 %. 13 % osob vůbec neví za jaké okolnosti, by opustili svůj dům. Po čtyřech respondentech se shodli na odpovědích: vztahy v rodině, zadluženost, smrt blízkých a jedna z posledních odpovědí byla, že by je nic nedonutilo k odchodu z domu. 38 respondentů neodpovědělo vůbec a proto celkový počet je 68 místo 106 zodpovězených dotazníků.

Důvod odchodu	Četnost n	Relativní četnost v %
Nemohoucnost/ zdravotní potíže	43	63
Vztahy v rodině	4	6
Zadluženost/ zničení domu	4	6
Smrt blízkých	4	6
Nevím	9	13
Nic	4	6
Celkem	**68**	**100**

Tabulka 11.: Důvod odchodu z domova

4.2 Zkušenosti respondentů se zařízeními v rámci České republiky

Devátá otázka zjišťuje, **jaké pobytové zařízení pro seniory respondenti znají v rámci České republiky** (dále ČR). Jde o uzavřenou položku s výběrem ze sedmi možností, přičemž v poslední mohou napsat vlastní odpověď. Respondenti mohli zvolit tolik zařízení, kolik znali, proto je celkový výsledek 328. Nejčastější odpovědí byly domovy pro seniory, ty zvolilo 102 (31 %) respondentů. Třináct lidí znalo pouze tuto možnost a čtyři lidé domovy pro seniory neznali vůbec. Dalším nejpočetnějším zařízením jsou domovy s pečovatelskou službou s 25 %. 47 (14 %) osob znalo seniorské apartmány, 41(13 %) dotazovaných domov se zvláštním režimem a týdenní stacionář. Pouze 17 respondentů napsalo, že zná odlehčovací službu. Jeden respondent napsal, že zná jiné zařízení a to dům chráněného bydlení v Olšanech. Nejčastěji respondenti označovali tři zařízení. Pro lepší přehlednost je přikládán pruhový graf

Znalost zařízení	Četnost n	Relativní četnost v %
Domovy pro seniory	102	31
Domovy se zvláštním režimem	41	13
Domovy s pečovatelskou službou	80	25
Týdenní stacionáře	40	12
Odlehčovací péče	17	5
Seniorské apartmány	47	14
Jiné (jaké?)	1	0
Celkem	**328**	**100**

Tabulka 12.: Znalost zařízení respondentů v ČR

Graf 7.: Druhy pohybového zařízení pro seniory

Desátá otázka zjišťuje, zda se respondenti **byly podívat v některém z pobytových zařízení pro seniory**. Položka je uzavřená v rámci tří odpovědí: ne, neznám žádné možnosti pobytového zařízení a ano. 64 % osob odpovědělo, že žádné zařízení nenavštívilo a 36 %, že ano.

Návštěvnost	Četnost n	Relativní četnost v %
Ne	68	64
Neznám žádné možnosti pobytového zařízení	0	0
Ano	38	36
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 13.: Návštěvnost pobytového zařízení pro senior

Graf 8.: Návštěvnost pobytového zařízení pro seniory

V rámci předešlé otázky je dotaz soustředěn na pobytové **zařízení, které respondenti navštívili**. Jde o uzavřenou otázku se sedmi odpověďmi, přičemž poslední je jiná možnost respondenta. Ze všech zařízení byly navštíveny pouze čtyři, a to 16 (42 %) osob navštívilo domov pro seniory. V pořadí druhém navštíveném zařízení to byl domov s pečovatelskou službou, kam se podívalo 14 (37 %) osob a po čtyřech respondentech nahlédli do týdenního stacionáře a odlehčovací péče.

Návštěvnost	Četnost n	Relativní četnost v %
Domov pro seniory	16	42
Domov se zvláštním režimem	0	0
Domov s pečovatelskou službou	14	37
Týdenní stacionář	4	10
Odlehčovací péče	4	11
Seniorský apartmány	0	0
Jiné (jaké?)	0	0
Celkem	**38**	**100**

Tabulka 14.: Návštěvnost pobytového zařízení pro seniory

4.3 Zkušenosti respondentů se zařízeními na Šumpersku

Jedenáctá otázka zjišťuje, zda osoby na Šumpersku vědí o **možnostech pobytových zařízení** pro seniory u nich v regionu. Položka byla uzavřená s možnou odpovědí ano, ne. Z celkového počtu respondentů se 68 (64 %) osob shodlo na tom, že o službách přehled mají, což je nadpoloviční většina. Jen 36 % respondentů potvrdilo, že o pobytových zařízeních pro seniory na Šumpersku neví.

Informovanost	Četnost n	Relativní četnost v %
Ano	68	64
Ne	38	36
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 15.: Informovanost o pobytových zařízení na Šumpersku

Graf 9.: Informovanost o pobytových zařízení na Šumpersku

K jedenácté otázce byla přidělená podotázka, která se ptá respondentů, zda **je nějaké pobytové zařízení na Šumpersku, které navštívili**. Jednalo se o otevřenou otázku s možností vlastní odpovědi, kterou využilo pouze 16 (23 %) osob. Jde o poměrně malou hodnotu, pokud v předešlé otázce 64 % respondentů odpovědělo, že ví o možnostech služeb. Zřejmě se nezajímali, jak taková zařízení vypadají. 10 osob napsalo, že zařízení navštívili, ale již nenapsali jaké a 62 % na položku vůbec neodpovědělo. Tento výsledek můžete také vidět v grafu. Nejčastěji navštívené zařízení byl Domov důchodců v Šumperku, ten navštívilo 6 respondentů, dále čtyři osoby se byly podívat v Domově s pečovatelskou službou (dále DPS) v Novém Malíně. 13 %, tedy dva respondenti navštívili Domov důchodců v Libině. Po jednom respondentu navštívili služby Pontis v Šumperku, kde se nachází odlehčovací péče, Diakonie Sobotín, ale již není známo ve kterém zařízení, Domov důchodců Zábřeh a Léčebnu dlouhodobě nemocných (dále LDN) v Šumperku.

Navštívená zařízení	Četnost n	Relativní četnost v %
Domov důchodců Šumperk	6	38
DPS službou Nový Malín	4	25
Domov důchodců Libina	2	13
Pontis Šumperk	1	6
Diakonie Sobotín	1	6
Domov důchodců Zábřeh	1	6
LDN Šumperk	1	6
Celkem	**16**	**100**

Tabulka 16.: Navštívená pobytová zařízení pro seniory na Šumpersku

Graf 10.: Navštívená pobytová zařízení pro seniory na Šumpersku

Dvanáctá otázka zjišťuje, zda mají osoby **zájem o některá z pobytových zařízení** pro seniory do budoucna. Položka je uzavřená trichotomická s možnou odpovědí ano, ne, nevím. 52 % respondentů zvolilo možnost nevím. 32 % o pobytovém zařízení zájem nemá a pouze 17 (16 %) osob ví, že by pobytové zařízení využili. Pro zpřehlednění přikládáme graf.

Zájem o zařízení	Četnost n	Relativní četnost v %
Ano	17	16
Ne	34	32
Nevím	55	52
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 17.: Zájem o pobytové zařízení pro seniory

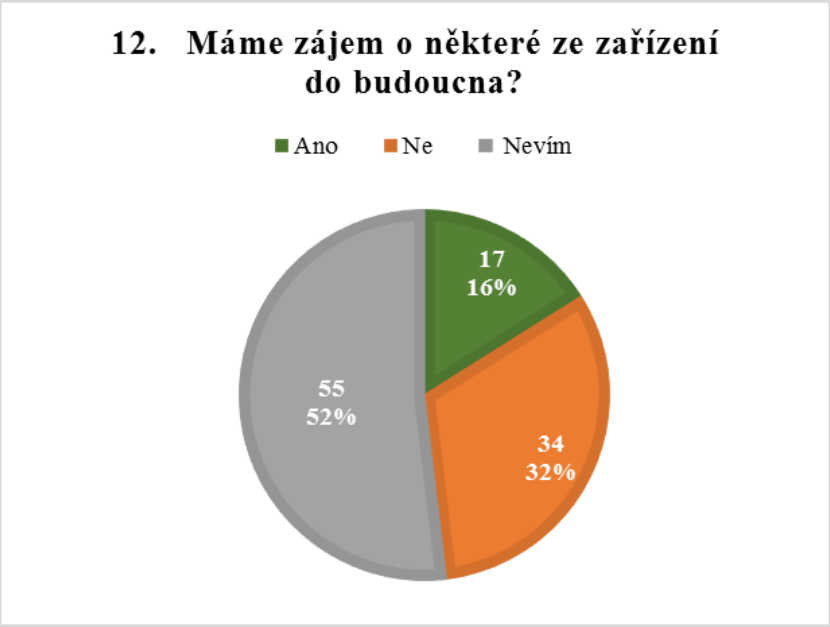

Graf 11.: Zájem o pobytové zařízení pro seniory

Ve třinácté otázce se zaměřujeme na položku, **jakému pobytovému zařízení by respondenti dali přednost**. Na výběr měli z osmi možností. V samotných odpovědích se mohli rozhodnou pro odpověď žádné, což zvolilo 30 (27 %) osob. Nejvíce osob a to 22 % zvolilo možnost domovu pro seniory. Poté 20 % zvolilo domov s pečovatelskou službou a seniorské apartmány jako plán do budoucna v podobě pobytového zařízení. 7 % respondentů by využilo možnosti odlehčovací péče a pouze 5 % domovy se zvláštním režimem. Sedm dotazovaných zaškrtlo v odpovědi více jak jednu variantu, tudíž je celkový výsledek vyšší a to 113.

Výběr pobytového zařízení	Četnost n	Relativní četnost v %
Domovy pro seniory	25	22
Domovy se zvláštním režimem	6	5
Domovy s pečovatelskou službou	22	20
Týdenní stacionáře	0	0
Odlehčovací péče	8	7
Seniorské apartmány	22	20
Jiné (jaké?)	0	0
Žádnému	30	27
Celkem	**113**	**101**

Tabulka 18.: Výběr pobytového zařízen

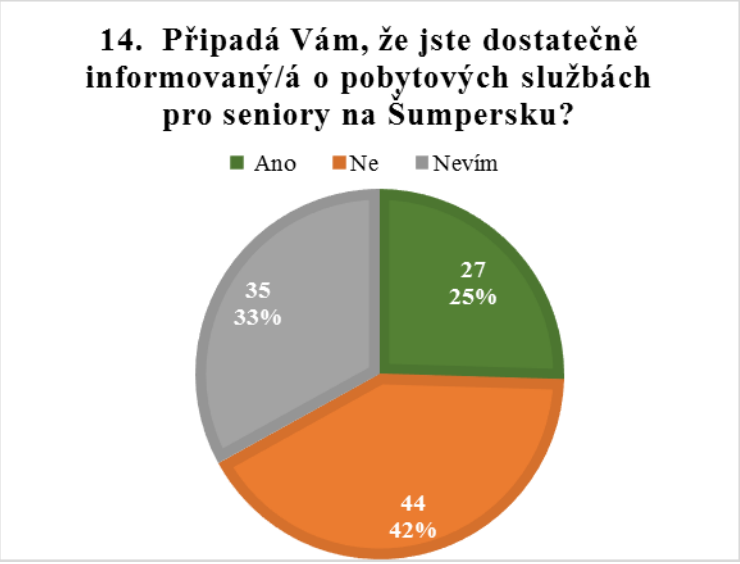

Graf 12.: Výběr pobytového zařízení

Čtrnáctá otázka odpovídá na první dílčí cíl, který zjišťuje míru informovanosti Šumperské veřejnosti o pobytových zařízeních pro seniory. Ptá se, zda jedincům připadá, že jsou **dostatečně informovaní**. Z šetření vyplývá, že respondenti spíše informovaní nejsou. Můžeme to vidět v tabulce, kde pouze 25 % osob z celkového počtu odpovědělo ano. 33 % dotazovaných neví, zda informovaní jsou anebo ne. 42 % respondentů což je největší procento osob odpovědělo, že informovaní nejsou.

Informace o zařízení	Četnost n	Relativní četnost v %
Ano	27	25
Ne	44	42
Nevím	35	33
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 19.: Informovanost o pobytových zařízeních na Šumpersku

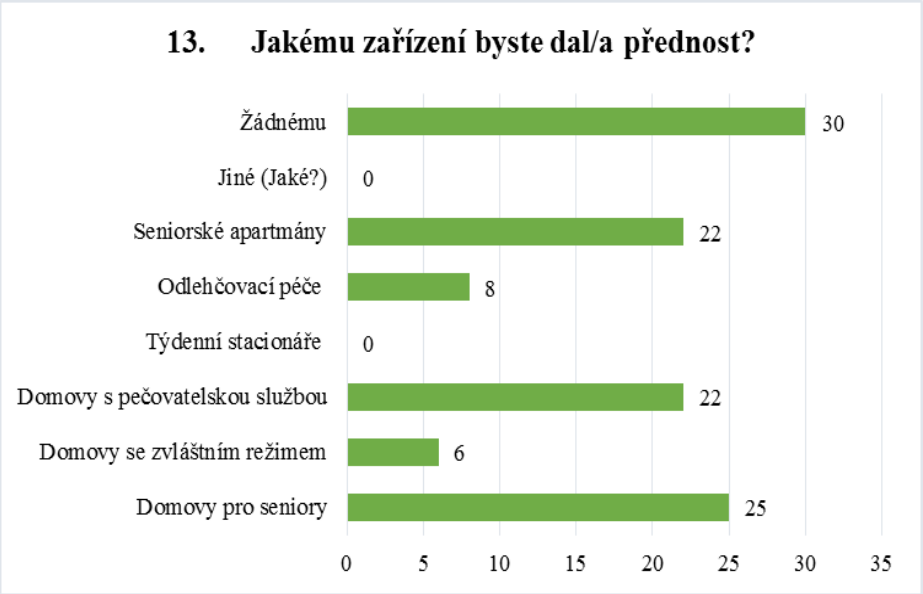

Graf 13.: Informovanost o pobytových zařízeních na Šumpersku

Pokud respondenti odpověděli, že nebyli dostatečně informovaný o pobytových zařízení pro seniory na Šumpersku, mohli do volné kolonky napsat, **co by se** podle nich **dalo změnit**. Ze 44 lidí odpovědělo pouze 11 a to 8 (73 %) osob, že na otázku neznají odpověď a zbylých 27 % respondentů se o to nezajímali.

Změna v informovanosti	Četnost n	Relativní četnost v %
Nevím	8	73
Nezajímal/a jsem se o to	3	27
Celkem	**11**	**100**

Tabulka 20.: Změna v informovanosti

4.4 Znalost služby seniorské apartmány

Patnáctá otázka patří do nové podkapitoly, která se zajímá o službu v podobě seniorských apartmánů. Šetření zjišťuje, zda **respondenti znají toto pobytové zařízení.** Položka byla uzavřená dichotomická s možnou odpovědí ano, ne. 56 (53 %) osob odpovědělo, že seniorské apartmány znají a 47 % respondentů označilo, že o tomto zařízení ještě neslyšeli. Tato položka souhlasí s třetím dílčím cílem, kterým je zjistit povědomí obyvatelů na Šumpersku o nové pobytové službě, o seniorských apartmánech. Šetření vyhodnotilo, že víc jak polovina respondentů o seniorských apartmánech slyšeli. Dalo by se diskutovat o tom, v jakém městě jsou seniorské apartmány vystaveny a z jakých měst pochází naši respondenti.

Znalost apartmánů	Četnost n	Relativní četnost v %
Ano	56	53
Ne	50	47
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 21.: Znalost seniorských apartmánů

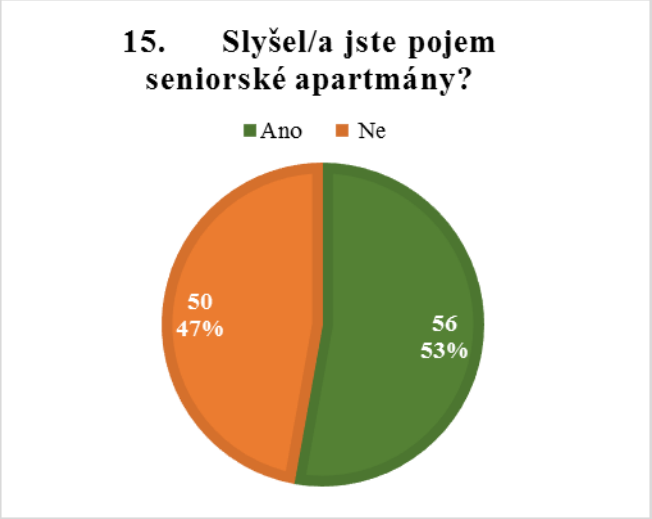

Graf 14.: Znalost seniorských apartmánů

V další otázce, která byla podotázkou předešlé, zjišťujeme, **jakými prostředky se jedinci dozvěděli o seniorských apartmánech**. Položka byla otevřená s možností vlastní odpovědi. V závorce za otázkou je možný výběr, který respondenti mohli využít např. leták, internet, schůze… Na tuto položku odpovědělo z 56 respondentů, kteří o službě slyšeli, pouze 18. Po sepsání a složení odpovědí vyšly tři možné. 12 (67 %) lidí napsalo, že se o seniorských apartmánech dozvěděli z internetu, 3 lidi z novin a 16 % od přátel.

Prostředky informovanosti	Četnost n	Relativní četnost v %
Na internetu	12	67
Z novin	3	17
Od přátel	3	16
Celkem	**18**	**100**

Tabulka 22.: Prostředky informovanosti o seniorských apartmánech

Šestnáctá položka zjišťuje, zda by respondenti měli **zájem o seniorské apartmány**. Otázka byla uzavřená trichotomická s možnou odpovědí ano, ne, nevím. Nejvíce osob odpovědělo, že neví což je 41 %, dále se k tomuto číslu blížila odpověď ne, že by jedinci toto zařízení nevyužili a to napsalo 35 % respondentů. Poslední možnou odpovědí bylo ano a tu si vybralo 26 (24 %) respondentů z celkových 106.

Zájem o apartmány	Četnost n	Relativní četnost v %
Ano	26	24
Ne	37	35
Nevím	43	41
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 23.: Zájem o seniorské apartmány

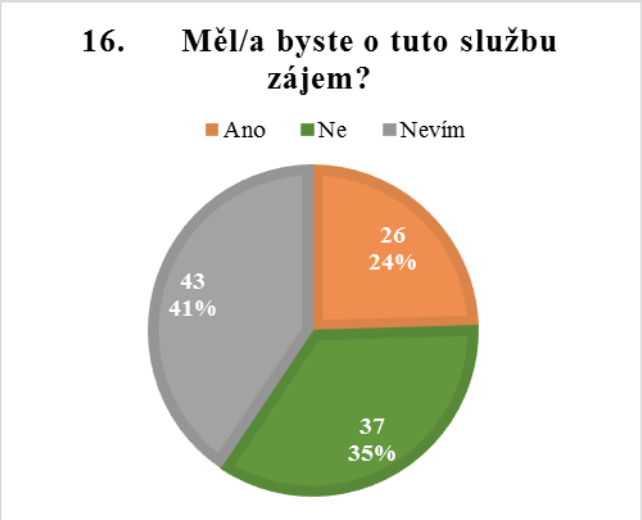

Graf 15.: Znalost seniorských apartmánů

V předposlední sedmnácté otázce se šetření zajímá o to, zda si respondenti myslí, že by tento **projekt mohl fungovat**. Na tuto otázku odpověděli všichni, i ti, kteří tuto službu neznají. Můžeme předpokládat, že si o ní přečetli v příloze při dotazníku. 56 osob odpovědělo, že si myslí, že může fungovat a 50 respondentů napsalo, že neví.

Funkčnost projektu	Četnost n	Relativní četnost v %
Ano	56	53
Ne	0	0
Nevím	50	47
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 24.: Funkčnost projektu

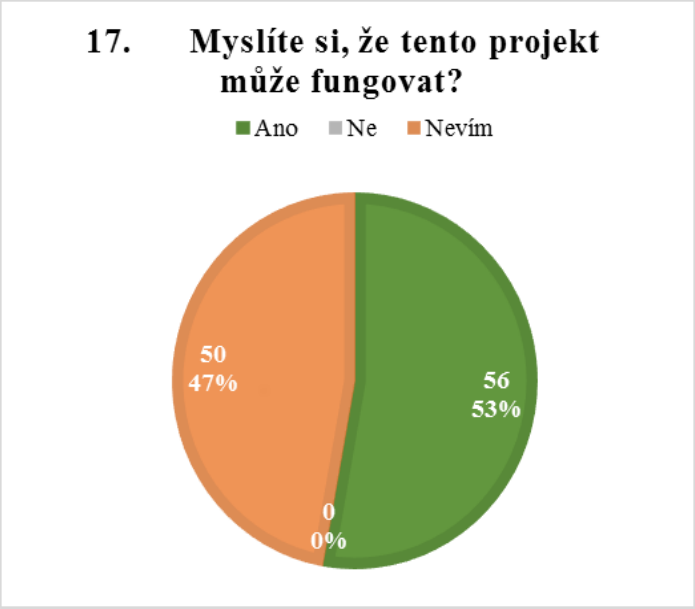

Graf 16.: Funkčnost projektu

V rámci sedmnácté položky, je přiložena podotázka v podobě otevřené možnosti vyjádření. Ptá se na **zdůvodnění** předešlé **odpovědi, zda projekt může fungovat.** Respondenti, kteří v předešlé otázce napsali ano, zde svou odpověď zdůvodnili ve třech nejčastějších variantách. 7 (47 %) osob napsalo, že fungovat může, pokud na něj lidé budou mít peníze. 5 (33 %) respondentů zdůvodnilo svou odpověď větou, že seniorské apartmány jsou kvalitním bydlením. 3 osoby si myslí, že zařízení je dobrým řešením pro jedince v nesnadných situacích. Neodpověděli všichni respondenti a proto v kolonce celkem je pouze

15 odpovědí. Další graf znázorňuje osoby, které v předešlé otázce odpověděli nevím. Na tuto otázku z nich odpovědělo pouze 6 osob a všichni se shodli, že zatím nad touto otázkou nepřemýšleli. Zbylých 39 respondentů neodpovědělo vůbec.

Odůvodnění	Četnost n	Relativní četnost v %
Může fungovat, pokud lidé budou mít peníze	7	47
Může fungovat, jde o kvalitní bydlení pro seniory	5	33
Pro některé seniory to může být řešení nesnadné situace	3	20
Celkem	**15**	**100**

Tabulka 25.: Zdůvodnění odpovědi ano, pro fungování seniorských apartmánů

Graf 17.: Zdůvodnění odpovědi nevím, pro fungování seniorských apartmánů

Poslední osmnáctá otázka zjišťuje, jaký mají respondenti **názor na kvalitu pobytového zařízení** pro seniory v podobě seniorských apartmánů. Otázka byla trichotomická uzavřená s možnými odpověďmi kvalitní/reálný, nekvalitní/nereálný, nemám k tomu žádný postoj. Poslední možnost zvolilo 57 % respondentů, 43 % osob označilo zařízení kvalitním / reálným a 0 % nereálným / nekvalitním.

Hodnocení projektu	Četnost n	Relativní četnost v %
Kvalitní/ reálný	46	43
Nekvalitní/ nereálný	0	0
Nemám k tomu žádný postoj	60	57
Celkem	**106**	**100**

Tabulka 26.: Hodnocení projektu

Graf 18.: Hodnocení projektu

4.5 Závěr šetření

V závěru šetření je třeba shrnou všechny dílčí cíle a uvést výsledky šetření.

Prvním dílčím cílem bylo zjistit míru informovanosti Šumperské veřejnosti o pobytových zařízeních pro seniory. Odpověď na tuto otázku byla zjištěna ze čtrnácté položky, která se ptala, zda jedincům připadá, že jsou dostatečně informovaní. Z šetření vyplynulo, že respondenti povědomí o zařízeních spíše nemají, touto možnost využilo 42 % osob. 33% dotazovaných na tuto otázku nedokázalo odpovědět a pouze 27 (25 %) osob odpovědělo, že jsou dostatečně informovaní.

Druhým dílčím cílem bylo zmapovat, v jakém věku cílová skupina šetření přemýšlí o své budoucnosti v rámci pobytových zařízeních v seniorském věku. Zda se již lidé ve čtyřiceti zabývají touto otázkou. Odpovědi bylo možné najít v šestá položce, která se zabývala věkem respondentů, kdy se poprvé začali zamýšlet nad otázkou stáří. Šetření zjistilo, že

vytyčený dílčí cíl z těchto odpovědí nelze zjistit. Ukázalo se, že 56 % respondentů ve věku 40–60 let nad otázkou stáří ještě nepřemýšlelo. Je to možná tím, že většina respondentů bydlí ve vlastním domě a tak nemá potřebu se pobytovým zařízením ve stáří zabývat.

Třetím dílčím cílem bylo zjistit povědomí obyvatelů na Šumpersku o nové pobytové službě, o seniorských apartmánech. Z patnácté položky bylo možné dohledat, že víc jak polovina respondentů o této službě slyšelo. Dalo by se diskutovat o tom, v jakém městě jsou seniorské apartmány vystaveny a z jakých měst pochází naši respondenti.

Závěr

Bakalářská práce se věnuje alternativní podpoře v oblasti bydlení u osob seniorského věku na Šumpersku. Obsahem bylo vymezení pojmů osob seniorského věku, stáří a stárnutí, které nelze považovat za jednotný termín a je třeba si uvědomit jejich základní rozdíl. Druhá kapitola se zaměřila na sociální služby v kontextu stáří a to především na ty pobytové. Nakonec bylo vše porovnáno se sociálními službami na Šumpersku.

Hlavním cílem práce bylo zmapovat nabízené služby v oblasti bydlení pro seniory na Šumpersku. Jednotlivá pobytová zařízení můžete najít v příloze 1., kde lze vidět možnosti, které si obyvatelé Šumperska mohou ve stáří zvolit. Je třeba upozornit na to, že použití termínu domov důchodců, je správný, jelikož se tak zařízení stále nazývají.

Prvním dílčím cílem bylo zjistit míru informovanosti Šumperské veřejnosti o pobytových zařízeních pro seniory. Z šetření vyplynulo, že respondenti povědomí o tom, kam mohou směřovat ve stáří nemají. Bohužel, není jasné, jak by se tento problém dal vyřešit a je otázkou zda se tím respondenti vůbec zabývat chtějí. Možná jen neví, jak by tuto informaci rozšířili mezi ostatní populaci.

Druhým dílčím cílem bylo zmapovat, v jakém věku cílová skupina šetření přemýšlí o své budoucnosti v rámci pobytových zařízeních v seniorském věku. Zda se lidé ve čtyřiceti zabývají touto otázkou. Z celkového šetření vzešel výsledek, že se velmi málo osob různé věkové kategorie zabývá stářím, jestli vůbec. Překvapivou odpovědí bylo, když žena (62 let) na otázku v kolika letech se poprvé začala zabývat touto otázkou odpověděla: „Zatím jsem nad tím nepřemýšlela“. Podobná výpověď byla nalezena u muže (65 let), který napsal: „Nepotřebuji“. S takovými výsledky jsme se setkali u většiny respondentů ve věku 40-60 let. Jestliže téměř sedmdesátiletí respondenti odpovídali, že jsou mladí, je pravděpodobné, že lidé ve čtyřiceti se otázkou stáří nebudou zabývat. Když muž (48 let) napíše: „Jsem ještě mladý“, kde je hranice mladého člověka. Čím je stanovena. V jakém věku je člověk považován za mladého a kdy už ne. Možná záleží na tom, jak se člověk cítí, nebo to může mít spojitost s odchodem do důchodu. Termín mladost je velmi těžké specifikovat.

Čím to je, že se lidé na Šumpersku nezabývají stářím. Z vypozorovaných odpovědí bylo možné zjistit, že výsledek vychází z důvodu, vlastního bydlení v domech nebo bytech v osobním vlastnictví a tudíž, mají stáří zajištěné tam. Například muž (59 let) napsal: „Mám svůj dům“, žena (69 let): „ Bydlím v domě a zatím se sama o sebe postarám“.

Záměrem práce bylo nejen dostat jedincům do povědomí služby, kterých ve stáří mohou využít, ale také je informovat o nové pobytové službě, která nedávno vznikla. K tomu směřoval i třetí dílčí cíl, který zjišťoval povědomí obyvatelů na Šumpersku o nové pobytové službě, o seniorských apartmánech. Šetření zjistilo, že více jak polovina dotazovaných o zařízení již slyšeli. Dalo by se diskutovat o tom, v jakém městě jsou seniorské apartmány vystaveny a z jakých měst pochází naši respondenti. Zda lidé seniorské apartmány znají díky propagovanosti v tomto regionu.

V závěrečném shrnutí by se dalo říci, že práce poukázala na pozdní věk osob, zabývající se stářím. Zjistila, že jsou i tací, kteří se nad touto otázkou nezamýšlí vůbec. Jak je to možné, jsme vyhodnotili na základě odpovědí respondentů, díky bydlení ve vlastních bytech a vědomí, že o ně bude postaráno. Jak vylepšit situaci a zda je tento výsledek kladný nebo ne, na to neumíme odpovědět.

Seznam použitých zkratek

ČR – Česká republika

DPS – Dům s pečovatelskou službou

LDN – Léčebna dlouhodobě nemocných

MPSV – Ministerstvo práce a sociální věcí

WHO – Světová zdravotnická organizace

Seznam použité literatury

ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDOVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 263 s. ISBN

DIENSTBIER, Zdeněk. *Průvodce stárnutím aneb jak ho oddálit*. Vyd. 1. Praha: Radix, 2009. 185 s. ISBN 978-80-87573-01-3.

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar a Martina HROZENSKÁ. *Sociální péče o seniory*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. ISBN 978-80-247-41.

HARTL, Pavel, Helena HARTLOVÁ a Libuše ČELEDOVÁ. *Psychologický slovník: úvod do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-717-8303-X.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Sociální gerontologie, aneb, Senioři mezi námi*. Vyd. 1. Praha: Galén, 2012, 194 s. ISBN 978-807-2629-008.

HAŠKOVCOVÁ, Helena, Helena HARTLOVÁ a Libuše ČELEDOVÁ. *Fenomén stáří: úvod do problematiky*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

JAROŠOVÁ, Darja. *Péče o seniory*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2006, 96, 12 s. ISBN 80-736-8110-2.

KAMANOVÁ, Irena. *Kvalita života seniorov v DD a DSS pre dospelých*. Vyd. 1. Ružomberok: Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomnerku, 2007, 71 s. ISBN 978-80-8084-276-5.

KOZÁKOVÁ, Zdeňka a Oldřich MÜLLER. *Aktivizační přístupy k osobám seniorského věku*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, 54 s. ISBN 80-244-1552-6.

KOZLOVÁ, Lucie. *Sociální služby*. Vyd. 1. Praha: TRION, s.r.o, 2005,. s. 79. ISBN 80-2754-662-7.

LANGMEIER, Josef, Dana KREJČÍŘOVÁ a Libuše ČELEDOVÁ. *Vývojová psychologie: úvod do problematiky*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 1998, 343 s., obr. ISBN 80-716-9195-X.

MALÍKOVÁ, Eva, Dana KREJČÍŘOVÁ a Libuše ČELEDOVÁ. *Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 328 s. ISBN 978-802-4731-483.

MATOUŠEK, Oldřich, Dana KREJČÍŘOVÁ a Libuše ČELEDOVÁ. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd 1. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-807-3673-109.

MLÝNKOVÁ, Jana. *Péče o staré občany: učebnice pro obor sociální činnost*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2011, 192 s. ISBN 978-802-4738-727.

MÜHLPACHR, Pavel, Dana KREJČÍŘOVÁ a Libuše ČELEDOVÁ. *Gerontopedagogika*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 203 s. ISBN 80-210-3345-2.

PACOVSKÝ, Vladimír, Dana KREJČÍŘOVÁ a Libuše ČELEDOVÁ. *O stárnutí a stáří*. Vyd. 1. Praha: Avicenum, 1990, 135 s. ISBN 80-201-0076-8.

PICHAUD, Clément a Isabelle THAREAU. *Vivre avec des personnes âgées: à domicile, en établissement*. Lyon: Chronique sociale, 1996, 202 p. ISBN 28-500-8247-3..

Proměny klienta služeb sociální práce. Vyd. 1. Editor Martin Smutek, Miroslav Kappl. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, 478 s. Texty k sociální práci. ISBN 80-704-1716-1.

RENOTIÉROVÁ, Marie. *Somatopedie – Andragogika*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 313 s. ISBN 80-244-1203-9.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDOVÁ. *Přehled vývojové psychologie: úvod do problematiky*. 2. nezměn. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 263 s. ISBN 80-244-0629-2.

STUART-HAMILTON, Ian. *The psychology of ageing: an introduction*. 3rd ed. Philadelphia, PA: J. Kingsley Publishers, 2000, 331 p. ISBN 1853027715.

SÝKOROVÁ, Dana. *Autonomie ve stáří: kapitoly z gerontosociologie*. Vyd. 1. Praha: Slon, 2007, 284 s. Studie, 45. ISBN 978-808-6429-625.

TOPINKOVÁ, Eva. *Geriatrie pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Galén. ISBN 80-726-2365-6.

Velký sociologický slovník: II. svazek. P-Ž. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, 1996, s. 749-1627. ISBN 80-718-4310-5.

WEBER, Pavel. *Minimum z klinické gerontologie: pro lékaře a sestru v ambulanci*. Vyd. 1. Brno: IDVPZ, 2000, 151 s. ISBN 80-701-3314-7.

Legislativa

ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb. Ze dne 2. února 2012, občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů ;

Internetové zdroje

MPSV.CZ: Sociální služby. *MPSV. CZ: Sociální služby* [online]. 26. 9. 2014 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:http://www.mpsv.cz/cs/18661TRASOVNÍK: tipy na výlety po ČR. *TRASOVNÍK: tipy na výlety po ČR* [online]. 2000-2007 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:http://www.trasovnik.cz/k_olom/sumperk/sumperk.asp

Český statistický úřad. *Český statistický úřad* [online]. 6. 2. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: http://www.czso.cz/

Seniorské apartmány: nové bydlení pro seniory. *Seniorské apartmány: nové bydlení pro seniory* [online]. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: http://www.seniorskeapartmany.cz/

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek 1.: Okres Šumperk (http://www.trasovnik.cz/k_olom/sumperk/sumperk.asp) 27

Tabulka 1.: Počet obyvatel okresu Šumperk 26.3.2011 (Český statistický úřad: Vše o území. [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: http://www.czso.cz/ 28
Tabulka 2.: Rozdělení respondentů dle pohlaví 34
Tabulka 3.: Věková rozdělení respondentů 35
Tabulka 4.: Současné bydlení respondentů 36
Tabulka 5.: Děti respondentů 37
Tabulka 6.: Počet děti respondentů 37
Tabulka 7.: Bydlení ve staří.....38
Tabulka 8.: Proč se lidé nezamýšlí nad bydlením ve stáří 39
Tabulka 9.: Věk pro zamyšlení se nad pobytovým zařízením ve stáří.....40
Tabulka 10.: Důvod zamýšlení nad budoucností 41
Tabulka 11.: Důvod odchodu z domova 42
Tabulka 12.: Znalost zařízení respondentů v ČR 43
Tabulka 13.: Návštěvnost pobytového zařízení pro senior 44
Tabulka 14.: Návštěvnost pobytového zařízení pro seniory 45
Tabulka 15.: Informovanost o pobytových zařízení na Šumpersku.....45
Tabulka 16.: Navštívená pobytová zařízení pro seniory na Šumpersku 47
Tabulka 17.: Zájem o pobytové zařízení pro seniory.....48
Tabulka 18.: Výběr pobytového zařízen 49
Tabulka 19.: Informovanost o pobytových zařízeních na Šumpersku.....50
Tabulka 20.: Změna v informovanosti 50
Tabulka 21.: Znalost seniorských apartmánů.....51
Tabulka 22.: Prostředky informovanosti o seniorských apartmánech 52
Tabulka 23.: Zájem o seniorské apartmány 52
Tabulka 24.: Funkčnost projektu.....53
Tabulka 25.: Zdůvodnění odpovědi ano, pro fungování seniorských apartmánů 54
Tabulka 26.: Hodnocení projektu.....55

Graf 1.: Rozdělení respondentů dle pohlaví 34
Graf 2.: Věková rozdělení respondentů 35
Graf 3.: Současné bydliště respondentů 36
Graf 4.: Děti respondentů 37
Graf 5.: Počet dětí respondentů 38
Graf 6.: Bydlení ve stáří 39
Graf 7.: Druhy pohybového zařízení pro seniory 43
Graf 8.: Návštěvnost pobytového zařízení pro seniory 44
Graf 9.: Informovanost o pobytových zařízení na Šumpersku 46
Graf 10.: Navštívená pobytová zařízení pro seniory na Šumpersku 47
Graf 11.: Zájem o pobytové zařízení pro seniory 48
Graf 12.: Výběr pobytového zařízení 49
Graf 13.: Informovanost o pobytových zařízeních na Šumpersku 50
Graf 14.: Znalost seniorských apartmánů 51
Graf 15.: Znalost seniorských apartmánů 52
Graf 16.: Funkčnost projektu 53
Graf 17.: Zdůvodnění odpovědi nevím, pro fungování seniorských apartmánů 54
Graf 18.: Hodnocení projektu 55

Seznam příloh

Příloha 1.: Sociální služby na Šumpersku

Příloha 2.: Dotazník

Příloha 1.: Sociální služby na Šumpersku

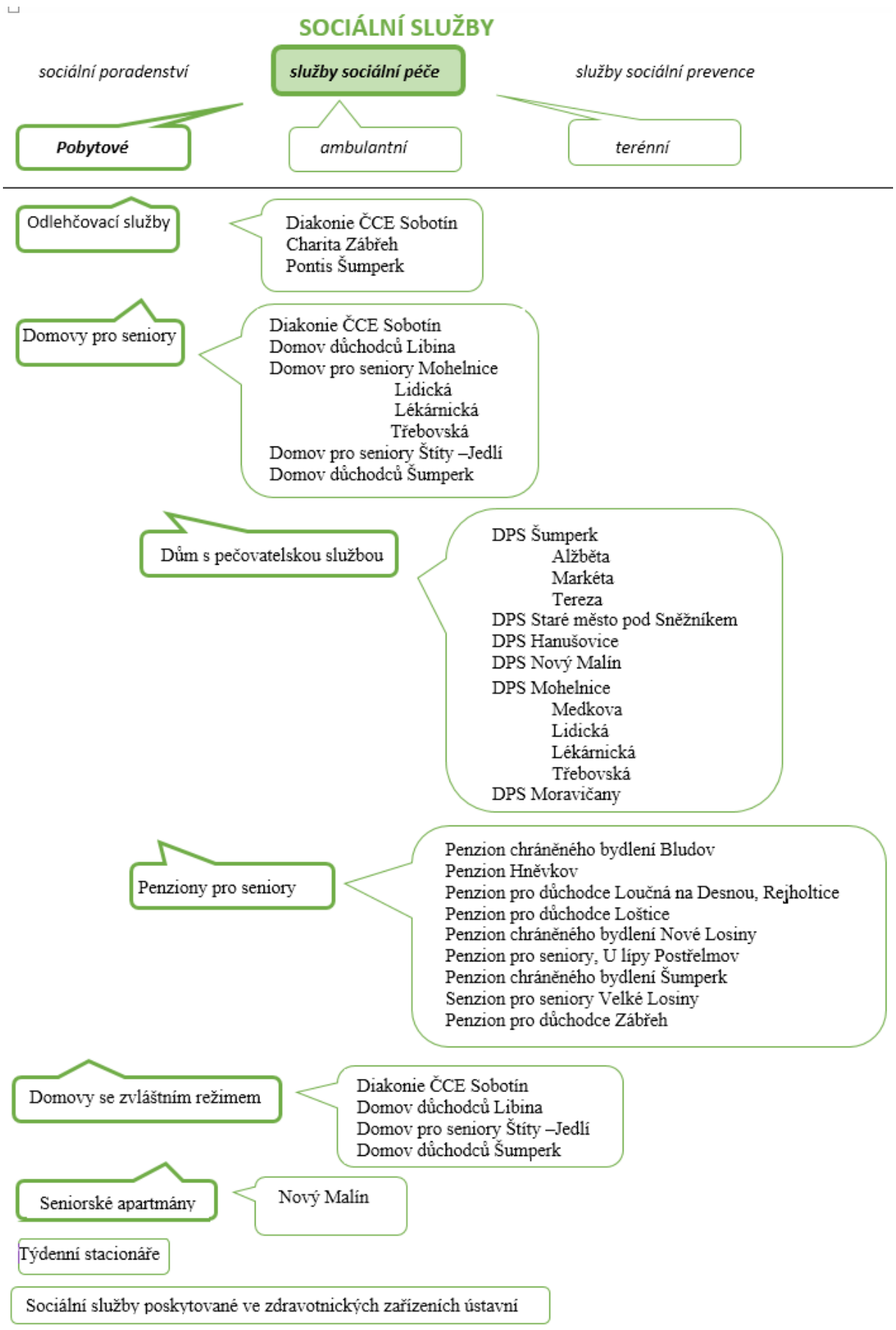

Příloha 2.: Dotazník

Dobrý den,

ráda bych Vás tímto oslovila a požádala o pomoc při průzkumu pro bakalářskou práci na téma: Alternativy podpory v oblasti bydlení u osob seniorského věku na Šumpersku.

Jedná se o dotazník, který když vyplníte, tak mi tím velmi pomůžete ☺

Cílem bakalářské práce je zjistit, jak jsou občané okresu Šumperk informovaní o pobytových službách pro seniory. Dále se zabývá otázkou zamýšlením se o budoucnosti lidí ve věku 40-70let. V neposlední řadě přináší informace o seniorských apartmánech těm, kteří o nich ještě neslyšeli.

Dovolte mi požádat Vás o doplnění jakýchkoli informací, které vás v souvislosti s dotazníkem nebo tématem (pobytového zařízení pro seniory) napadnou. Budu ráda za veškeré komentáře, které mi k dotazníku dopíšete/poskytnete ☺

V případě, že se budete chtít seznámit s výsledky průzkumu, nebo budete chtít doplnit/získat nějaké další informace, může mě kontaktovat na emailu vjungova@seznam.cz

Předem děkuji za Vaši ochotu

Přeji krásný den

Veronika Jungová

Studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého, oboru speciální pedagogiky – dramaterapie

---

1. **Jste:** a) muž b) žena
2. **Věk:**
3. **Kde v současné době bydlíte?**
   a) Vlastní dům
   b) Byt
   c) Pronájem
   d) Ubytovna
   e) Sociální byty
   f) Jiný typ (Jaký?)
4. **Máte nějaké děti?**
   a) Ano
   b) Ne

   4.1 Pokud ano kolik?
   a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 e) Více
5. **Kde byste chtěl/a bydlet ve stáří?**
   a) Chtěl bych jít do některého pohybového zařízení
   b) Chtěl bych zůstat doma, tam kde nyní žiji
   c) Budou mi vypomáhat děti
   d) Bude za mnou docházet pečovatelka
   e) Ještě jsem o tom nepřemýšlel/a

Možnost vlastní odpovědi:

5.1. Pokud jste o bydlení v budoucnu ještě nepřemýšlel, z jakého důvodu?

6. **V jakém věku jste se začal poprvé zamýšlet nad otázkou, co se mnou bude ve stáří?**

7. **Co Vás vedlo k otázce - přemýšlení o budoucnosti spojenou s ubytování ve stáří?**

8. **Co by bylo důvodem odchodu z domu do pobytového zařízení?**

Situace v rámci ČR

9. **Jaké znáte druhy pobytového zařízení pro seniory?** (zakroužkujte více možností)
   a) Domovy pro seniory
   b) Domovy se zvláštním režimem
   c) Domovy s pečovatelskou službou
   d) Týdenní stacionáře (služba, která je poskytovaná od pondělí do pátku osobám vyžadujících pravidelnou pomoc)
   e) Odlehčovací péče (služba pro rodiny pečující o osoby se sníženou soběstačností v jejich přirozeném prostředí. Cílem je umožnit této pečující osobě potřebný odpočinek.)
   f) Seniorské apartmány
   g) Jiné (Jaké?)

10. **Byl/a jste se v podobném zařízení podívat?**
    a) Ne
    b) Neznám žádné možnosti pobytového zařízení
    c) Ano

    10.1 Pokud ano, v jakém?
    a) Domov pro seniory
    b) Domov se zvláštním režimem
    c) Domov s pečovatelskou službou
    d) Týdenní stacionář
    e) Odlehčovací péče
    f) Seniorský apartmány
    g) Jiné (Jaké?)

Situace na Šumpersku

11. **Víte o možnostech pobytových zařízení pro seniory na Šumpersku?**
    a) Ano
    b) Ne

11.1 Je nějaké pobytové zařízení na Šumpersku, které jste navštívil/a?

12. Máme zájem o některé ze zařízení do budoucna?

a) Ano
b) Ne
c) Nevím

13. Jakému zařízení byste dal/a přednost?

a) Domovy pro seniory
b) Domovy se zvláštním režimem
c) Domovy s pečovatelskou službou
d) Týdenní stacionáře
e) Odlehčovací péče
f) Seniorské apartmány
g) Jiné (Jaké?)
h) Žádnému

14. Připadá Vám, že jste dostatečně informovaný/á o pobytových službách pro seniory na Šumpersku?

a) Ano
b) Ne
c) Nevím

14.1V případě, že je vaše odpověď NE. **Co by se dalo zlepšit?**

Otázky z oblasti pobytové služby – seniorské apartmány

Informace o seniorských apartmánech najdete na straně 4.

15. Slyšel/a jste pojem seniorské apartmány?

a) Ano
b) Ne

15.1. Pokud ano, kde jste o této službě dozvěděl/a? (leták, internet, schůze …)

16. Měl/a byste o tuto službu zájem?

a) Ano
b) Ne
c) Nevím

17. Myslíte si, že tento projekt může fungovat?

a) Ano
b) Ne
c) Nevím

13.1 Zdůvodněte prosím svou odpověď?

18. Jak hodnotíte tento projekt?

a) Kvalitní/ reálný

b) Nekvalitní/ nereálný

c) Nemám k tomu žádný postoj

18.1Jaký je důvod vaší odpovědi?

19. Napadá vás cokoliv, na co jsem se nezeptala a chtěl/a byste to doplnit?

SENIORSKÉ APARTMÁNY

Novinkou mezi pobytovými zařízeními u osob seniorského věku můžeme najít seniorské apartmány. Jde o alternativu domovů pro seniory, kdy největším rozdílem je, že po splácení se obyvatelé stávají vlastníky bytu.

Jde o dostupné řešení nejen pro jednotlivce, ale i pro manželské páry, kteří bydlí v drahých nájemních bytech, nachází se daleko od své rodiny a z finančních důvodů si nemohou dovolit přestěhovat se blíže. Podmínkou je věk minimálně padesáti let.

Tento projekt byl vytvořen a je realizován FORTEXEM–AGS. Podmínkou spolupráce je poskytnutí vhodného pozemku pro výstavbu.

Rovněž spolupracují s organizací Charita Česká republika, která poskytuje sociální a zdravotní služby v domácnostech.

Základním principem seniorských apartmánů je vytvoření družstevního bydlení, kdy majitelem bytu je zvolené bytové družstvo seniorů. Díky tomu se obyvatelé po splacení stávají majitelé bytu a družstevní podíl, tak dědictvím pro mladší generace.

Pro pořízení družstevního bytu jsou potřeba finanční zdroje ve výši min. 30 % z ceny bytu. Zbývající část se splácí v pravidelných měsíčních splátkách, kterou splácíte po dobu dvaceti let a poté si můžete byt převést do osobního vlastnictví.

První vklad je 7000 Kč za zápisné, dále je třeba do deseti dnů od uzavření smlouvy zaplatit kauci ve výši dvojnásobku měsíční splátky úhrady dalšího členského vkladu.

Byt	Plocha	Cena vč. 15% DPH	Základní členský vklad	Měs. Spl. ceny
1 + kk	39 m2	990 000 Kč	297 000 Kč	3 843 Kč
2 + kk	55 m2	1 330 000 Kč	399 000 Kč	5 163 Kč

Více informací se dozvíte na stránkách www.seniorskeapartmany.cz

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Jungová
Katedra:	Ústav speciálně pedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Zdeňka Kozáková Ph. D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Alternativy podpory v oblasti bydlení u osob seniorského věku na Šumpersku.
Název v angličtině:	The alternative support for housing for seniors in the šumperk's area.
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá alternativní podporou v oblasti bydlení u osob seniorského věku na Šumpersku. Teoretická část se zaměřuje na problematiku stáří, stárnutí, seniorů a pobytových služeb na Šumpersku, které mohou v budoucnu využít. Výzkumná část pomocí dotazníkového šetření zjišťuje informovanost veřejnosti o službách pro seniory v České republice i na Šumpersku. Mapuje zvolenou věkovou kategorii, která se zabývá stářím a zabývá se povědomím osob o seniorských apartmánech. Hlavním cílem práce bylo zmapovat nabízené zařízení v oblasti bydlení pro seniory na Šumpersku.
Klíčová slova:	Osoby seniorského věku, stáří, stárnutí, pobytové sociální služby, Šumpersko, seniorské apartmány
Anotace v angličtině:	This Bachelor thesis deals with alternative support in housing for senior citizens in the Šumperk area. The theoretical part focuses on the problems of age, ageing, seniors and residential services in Šumperk which can be used in the future. The research part uses a questionnaire survey to ascertain public knowledge of services for seniors in the Czech Republic and Šumperk. It maps the chosen age group, which deals with old age and people's awareness about apartments for seniors. The main aim of this work was to map the offered facilities in housing for seniors in the Šumperk area.
Klíčová slova v angličtině:	Senior citizen, age, ageing, residentail social services, Šumperk area, apartmants for seniors
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1.: Sociální služby na Šumpersku Příloha 2.: Dotazník
Rozsah práce:	70
Jazyk práce:	Český jazyk